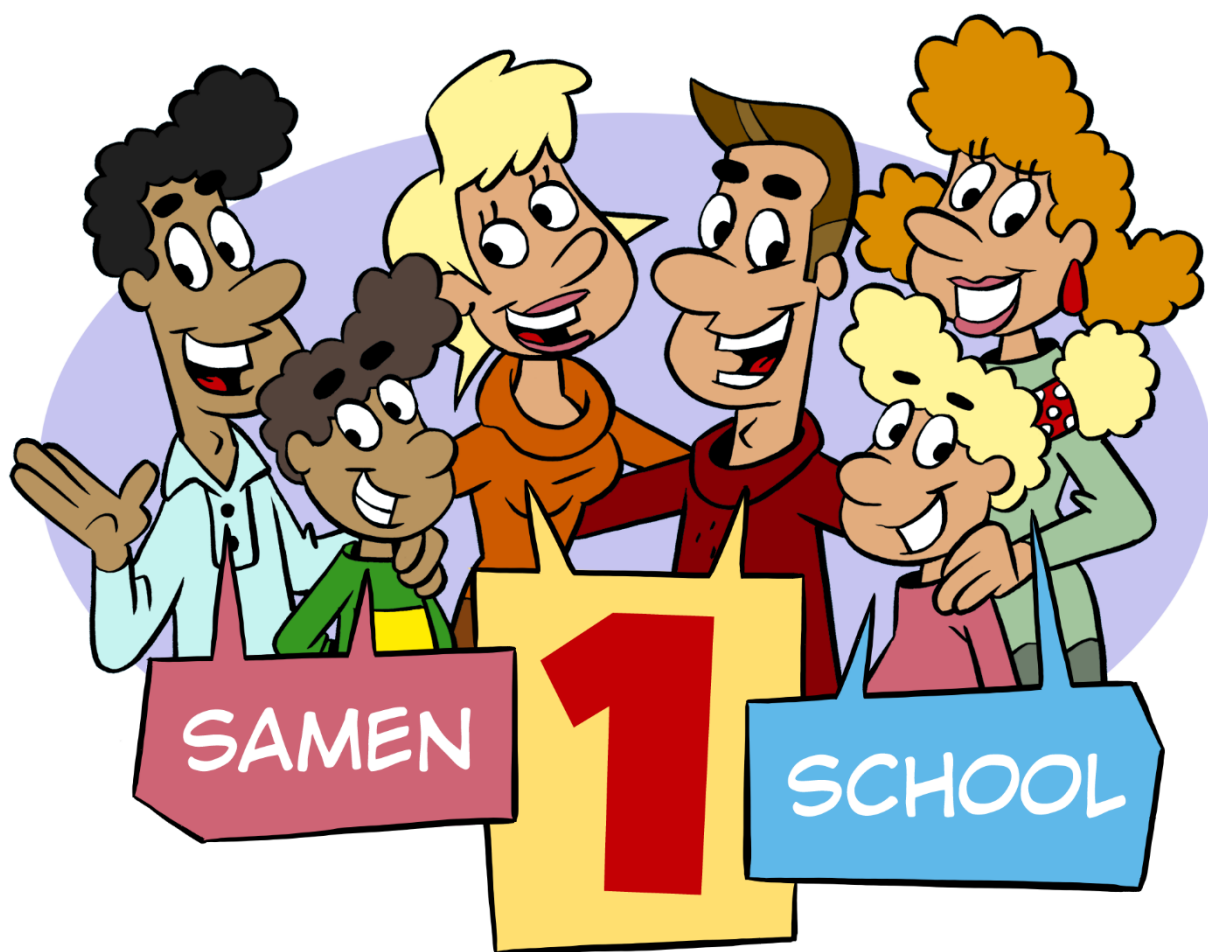

Deel 1

Promotie, preventie, ondersteunen en begrenzen

Een eenduidige aanpak

Inhoudsopgave

1-Waarom de schoolbrede invoering van samen1school?	6
1.1-De fysiek en sociaal veilige school is een ijkpunt van de basisondersteuning	6
1.2-Wat vraagt de inspectie van ons bij de basisondersteuning	7
1.3-De behoefte van de school.	7
1.4-De wet Sociale Veiligheid op Scholen (Anti-pestwet 2015)	8
1.5- samen1school	10
In de map vindt u.....	11
Op de site vindt u:	11
2-Inleiding storend en grensoverschrijdend gedrag	12
2.1-Promotie en preventie van het respectprotocol van De Springplank	12
2.2-Bevorderen van respectvol gedrag in de groep	13
2.3-Bevorderen van respect	14
Schoolbrede afspraken	14
Groepsafspraken	14
Startgesprekken.....	14
Gedrag gemonitord	14
Informatieavond.....	14
Complimentencultuur	15
Het groepsgesprek als constructief en preventief middel	15
Respectvol communiceren	15
Aanpak negatieve groepssfeer en werksfeer	15
Een oplossingsgerichte grondhouding van de leerkracht	17
De Stop-hou-op methode.....	17
Win-win oplossing	18
3-Aanpak van overschrijdend gedrag op individueel niveau	19
3.1-Leidraad storend en grensoverschrijdend gedrag	20
3.2-Leidraad voor het eruit sturen van een leerling	20
3.3-Leerling met herhaald storend gedrag.....	21
Leerkrachtenhouding bij het eruit sturen	21
Vorbereiding leerkracht bij het eruit sturen	21
Bij terugkomst	21
Bij verwachte weigering of ongehoorzame houding.	21
3.4-Consequentie- & interventieladder bij grensoverschrijdend gedrag	22
Actiepunten als de leerling voor de eerste keer uit de groep is verwijderd.	22
Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling.....	23

Actiepunten als het kind voor de tweede keer uit de groep is verwijderd	24
Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling	24
Actiepunten als het kind voor de derde keer uit de groep is verwijderd:	25
Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling	27
Vervolgstappen eerste overtreding van het gedragscontract	27
Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling	29
Vervolgstappen tweede overtreding van het gedragscontract	30
Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling	30
Vervolgstappen derde overtreding van het gedragscontract	31
Evaluatie en afsluiting gedragscontact bij succes.	31
3.5 Vertrouwenspersonen, aandachtsfunctionaris en anti-pestcoördinator op De Springplank	32
De anti-pestcoördinator	32
Herkenbaarheid en duidelijkheid	32
Contactpersonen	33
Vertrouwenspersonen	33
Extern vertrouwenspersonen	33
Dhr. J. Meijboom, dhr. H. Kelderman en mevr. E. Rietveld.	33
Aandachtsfunctionaris	33
Anti-pest coördinator	33
Klachtenregeling	33
Jeugdgezondheidszorg	34
Jeugdgezondheidszorg Huizen	34
Contactadressen	34
4-Inleiding plagen en pesten	35
4.1-Pesten is respectloos en grensoverschrijdend gedrag	35
4.2-Inzicht in daders en slachtoffer van pesten	35
Terminologie	35
Digitale gedragsregistratie	35
PestProef	35
4.3-Definitie van pesten	37
Verschil tussen plagen en pesten	37
Digitaal pesten	37
Signalen van pesten	38
Voorwaarden voor een goede aanpak	39
4.4-Individuele- en groepsinterventies niet respectvol gedrag	40
Oplossingsgericht	40

Curatief	40
4.5-Ouders	41
Gesprek bij eerste pestincident.....	41
Brief bij tweede maal pestincident	41
Brief aan de ouders van de assistent en de meelopers	41
5-Aanpak herhaald plagen	42
5.1- Consequentie- & interventieladder pesten	43
Actiepunten bij de eerste keer pesten	43
Actiepunten bij de tweede keer pesten:	44
Actiepunten bij derde keer pesten.....	47
Vervolgstappen bij eerste keer overtreding gedragscontract	48
6-Adviezen gespreksvoering.....	49
6.1-het gepeste kind.....	49
6.2-de dader	50
6.3-Relatie herstellend gesprek.....	52
Evaluatie	53
De komende week.....	53
6.4-Herstel overleg kinderen en ouders.....	54
Tips voor leerkrachten en ouders.....	55
6.5-No blame groep.....	56
De komende week:.....	56
Na een week:.....	56
6.6-Groepsgesprek respectvol gedrag.....	57
6.7-Kindplan	58
De ouders	58
Tips in de brief aan de ouders van het gepeste kind.....	59
Tips in de brief aan de ouders van de dader	60
Tips in een brief aan de overige ouders	60
6.8-Opbouw belangrijke interventies.....	61
De leerkracht 'doet er toe!'	61
Contact met ouders.....	61
Behoeft kind	61
Ondersteunende houding met duidelijke schoolbrede aanpak.....	61
Hier horen vragen bij als:	62
Respectvolle oplossingsgerichte interventies	62
Groepsinterventies.....	63

Afspraken en verbeterpunten op papier.....	65
De leerkracht is bekwaam	67
Bijlage 1 Traject interne crisis overplaatsing van een leerling met probleemgedrag.	68
Bijlage 2: Taakspel op de Springplank.	71
Doel	71

1-Waarom de schoolbrede invoering van samen1school?

Een duidelijk positief sociaal begrepsd schoolklimaat is nodig om alle leerlingen goed en op maat een veilige leer- en ontwikkelomgeving te kunnen bieden en daarmee de ambitie van passend onderwijs, opbrengstgericht onderwijs en de fysiek en sociaal veilige school te realiseren. McEvoy & Welker geven in 2000 aan dat een beter sociaal klimaat op school en in de klas het lesgeven vergemakkelijkt en de schoolprestaties van leerlingen bevordert.

Gedragsproblemen, passend onderwijs en opbrengstgericht handelen vormen een pittige uitdaging voor veel schoolteams. Naast de eisen die gesteld worden aan de cognitieve vakken, is er ook aandacht nodig voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en creativiteit.

Hoe kan een leerkracht dit realiseren, gezien de toenemende gedragsproblemen en de nodige oudergesprekken die tijd en energie opeisen?

Samen1school is een raamwerk met een praktische vertaalslag die dicht bij de leerkracht staat. Een basis die nodig is om goed onderwijs te kunnen realiseren.

1.1-De fysiek en sociaal veilige school is een ijkpunt van de basisondersteuning

In 2011 geeft de Inspectie in haar nieuwsbrief aan dat zij toezicht houdt op de sociale veiligheid van leerlingen en leerkrachten. Het gaat o.a. over de klachten op het gebied van grensoverschrijdend gedrag. Het gevoel van veiligheid is niet alleen bij leerlingen, maar ook bij leerkrachten en de directie in het geding.

In tegenstelling tot andere beroepsgroepen bestaat er voor het onderwijs geen centrale algemeen geldende gedragscode of beroepscode. Dit moeten scholen en hun besturen zelf regelen.

Het gaat om algemene gedragsregels in en om de school en om een volwaardige gedragscode voor bijvoorbeeld taalgebruik, gsm- en internetgebruik.

De fysieke en sociale veiligheid worden samen met de bekwaamheid van het team genoemd als 2 van de 13 ijkpunten voor Basisondersteuning in het Primair Onderwijs. (Hofmans 2010)

Samen1school bevat o.a. de gevraagde gedragscode, gaat over sociale veiligheid en de bekwaamheid van een team en biedt een pasklaar antwoord op het vraagstuk van schorsing en verwijdering.

1.2-Wat vraagt de inspectie van ons bij de basisondersteuning

Leerlingen ontwikkelen zich in een veilige omgeving.

Een fysiek en sociaal veilige school zijn, is één van de 13 ijkpunten voor Basisondersteuning in het Primair Onderwijs.

Dit wordt gekenmerkt door de volgende indicatoren:

- De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school. (INSP 4.2)
- De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en de incidenten die zich voordoen. (INSP 4.2.1)
- De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten. (INSP 4.5/4.6)
- Het personeel zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan. (INSP4.7)
- De school hanteert regels voor veiligheid en omgangsvormen.
- Het personeel gaat vertrouwelijk om met informatie over leerlingen.

De eerste indicatoren worden op veel scholen deel. gemeten door:

- De schooltevredenheidsonderzoeken die al jaren op school gebruikt worden om het welbevinden van de leerlingen te meten. Denk o.a. aan DUO en scholen met succes.
- Het sociaal-emotioneel volgsysteem dat ook ingevuld wordt door de leerling zelf, zoals bv. Zien.

‘Inzicht in de incidenten die zich voordoen’ en de overige indicatoren zien we terug in de dagelijkse gang van zaken binnen een fysiek en sociaal veilige school. Samen1school is de praktische vertaalslag van deze indicatoren.

1.3-De behoefte van de school.

Dit is ook de behoefte van een team.

Sociale veiligheid, een duidelijke aanpak van storend en grensoverschrijdend gedrag en pesten zijn ook nodig om tijd aan de juiste dingen op school te kunnen blijven besteden. Dit zorgt tevens voor meer werkplezier en minder werkstress.

Deze duidelijkheid voor kind, ouder en leerkracht zorgt voor veiligheid en rust.

Samen1school richt zich op de essentiële en basale voorwaarden. De grondvesten waarop de school gebouwd is, zijn de fysieke en sociale veiligheid en de schoolcultuur.

‘Hoe gedragen we ons bij ons op school als kind, ouder, leerkracht?’

De nadruk ligt hierbij op preventie en het aanleren van goed gedrag.

De aanpak van samen1school geeft de kaders aan waarbinnen het mogelijk is om passend onderwijs te geven.

De nadruk ligt hierbij op onderwijs in een veilige leeromgeving voor ieder kind. Zo kan de leerling uitgroeien tot een zelfstandig kind met een realistisch zelfbeeld, dat vertrouwen heeft in zijn eigen kracht en sterke punten.

Hiermee ontstaat tijd en energie voor leuke dingen die de groepssfeer bevorderen.

Ook voor de IB-er en de directie nemen deze tijdverslindende gesprekken met kinderen, ontevreden en boze ouders en radeloze, opgebrande collega's af en is iedereen met elkaar constructief bezig.

1.4-De wet Sociale Veiligheid op Scholen (Anti-pestwet 2015)

Op 1 augustus 2015 is de Wet Sociale Veiligheid (de Anti-Pestwet) in werking getreden. Dit betekent voor de basisscholen dat zij vanaf dat moment aantoonbaar een actief beleid voeren voor een sociaal veilig leerklimaat. Het ijkpunt van de basisondersteuning over de gedragscode, de bekwaamheid voor een sociaal en fysieke veilige leeromgeving grijpen in elkaar.

Scholen worden verplicht:

- tot expliciete verantwoordelijkheid voor het voeren van een sociaal veiligheidsbeleid;
- jaarlijks de veiligheidsbeleving van leerlingen te monitoring;
- de volgende taken bij een persoon te beleggen:
 - een vast aanspreekpunt op school bij pesten voor leerlingen en ouders;
 - coördinatie van het anti-pestbeleid.

Deze taken kunnen belegd zijn bij een pestcoördinator of vertrouwenspersoon.

De Inspectie gaat erop toezien dat scholen de wet naleven. In deel 3 leest u meer over de eisen die de wet aan ons stelt.

In eerste instantie heeft het Nederlands Jeugdinstituut in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap alle beschikbare antipestprogramma's beoordeeld, waarna Alles Kidzz, Kanjertraining, KiVa, Plezier op School, PRIMA, PAD, de sta sterk training, Taakspel en de Vreedzame school zijn goedgekeurd. Als u één van deze programma's gebruikt, is het van belang om na te gaan of daarmee aan de gestelde eisen, zoals genoemd in de ijkpunten van de Basisondersteuning, de wet Sociale Veiligheid op School en de behoefte van het team wordt voldaan.

Inmiddels is de verplichting om een hierboven genoemd programma te gebruiken, losgelaten. De wet laat ruimte, om als school, zelf invulling te geven aan een actief sociaal veiligheidsplan.

De aangenomen wet Sociale Veiligheid op School (26 mei 2015) geeft scholen de kans om de structurele, preventieve en curatieve aanpak van de school te gebruiken als uitgangspunt voor een actief schooleigen veiligheidsplan.

Samen1school creëert de mogelijkheid om te voldoen aan de eisen die de wet Sociale Veiligheid op School aan ons stelt.

Scholen doen heel vaak al 'de goede dingen', maar dit is veelal niet schoolbreed, niet op alle niveaus en in de praktijk van alle dag.

Het digitale veiligheidsplan van School & Veiligheid kan een handige checklist zijn om tijdens dit proces te komen tot een plan van aanpak, om te voldoen aan de inspanningsverplichting voor een sociaal veilige leer- en werkomgeving, zoals beschreven in de Wet op het Primair Onderwijs en VO en in de CAO.

Dit digitale veiligheidsplan is beschikbaar via de PO-raad, de VO-raad en School & Veiligheid op www.digitaalveiligheidsplan.nl. Voor meer informatie: www.schoolenveiligheid.nl

Samen1school is gericht op het creëren van een fysiek en sociaal veilige school en het respectvol omgaan met elkaar. Samen1school kadert en vertaalt het totale beleid en de aanpak van een school naar een praktische toepassing op de werkvloer.

De digitale gedragsregistratie signaleert, registreert en monitort de leerling bij grensoverschrijdend gedrag en incidenten, zodat de leerkracht effectief kan handelen om bij herhaling dit probleemgedrag te verminderen. De gedragsregistratie geeft inzicht en overzicht op leerling- en groepsniveau, zodat het schoolteam cyclische kan werken aan een sociaal veilige school

1.5- samen1school

Samen1school wil iedere school praktisch ondersteunen bij het creëren van een sfeer van veiligheid, respect en vertrouwen. Hierbij voelen kinderen en medewerkers zich gerespecteerd en hebben zij respect voor de ander. Kinderen en medewerkers moeten zich veilig en gesteund voelen.

Samen1school vindt het belangrijk dat kinderen met plezier naar school gaan en dat alle medewerkers hun werk met plezier doen. Een van de doelstellingen is het voorkomen en tegengaan van grensoverschrijdend gedrag, waaronder pesten. Pesten is bij samen1school ingebed in de totale integrale aanpak, waardoor pesten minder kans krijgt. Door de positieve sfeer en de rust binnen De Springplank komen de leerkrachten optimaal toe aan het geven van goed onderwijs. Iedereen kan zo tot optimale groei komen en het beste van zichzelf geven.

De opzet van samen1school is bedoeld om iedere school een gestructureerde, integrale aanpak te bieden om invulling te geven aan ieders eigen schoolvisie en waarden en normen van respectvol omgaan met elkaar. De downloads op de site en de digitale gedragsregistratie zorgen voor de concrete vertaalslag op maat van de visie van De Springplank.

In de handleiding heeft samen1school als voorbeeld enkele waarden en normen weergegeven om gestalte te geven aan het respectvol omgaan met elkaar en de grenzen aan te geven. Wij hopen u hiermee te inspireren en u te helpen uw visie te vertalen naar een concrete integrale aanpak op De Springplank. Goed om tijdens het lezen uw visie, waarden en normen in het achterhoofd te houden, zodat u na het lezen een nog scherper beeld heeft van waar u voor staat, waar u met uw schoolteam naar toe wilt en welk gedrag u van iedereen op De Springplank verwacht.

Het programma richt zich op drie niveaus: de school, de klas en de individuele leerling.

Het doel is een eenduidige lijn in gedragsregels voor de hele school:

- Het creëren van een positieve schoolcultuur om in de groep goed gedrag aan te leren.
- Leerkrachten handvatten te geven om samen met collega's en ouders ongewenst gedrag zo vroeg mogelijk met behulp van de gedragsregistratie om te buigen naar positief gewenst gedrag of effectief gedrag. Er wordt veel en expliciet aandacht besteed aan gewenst gedrag en 'wat al wel lukt'.
- Voor de risico- en zorgleerlingen qua gedrag is er een gelaagde zorgstructuur met duidelijke handvatten voor zowel de leerkracht als de IB-er. Deze wordt gevisualiseerd en inzichtelijk gemaakt via de Consequentie- & interventieladder Ladder.

Samen1school is een kant-en-klare praktische opzet met een leuke huisstijl. De leerkracht komt toe aan zijn kerntaak lesgeven en het kind kan zich veilig ontwikkelen op cognitief en sociaal-emotioneel gebied. De leerkracht en het kind hebben hierdoor tijd en energie om met elkaar een fijne schooltijd te hebben.

Samen1school bestaat uit een map en een website www.samen1school.nl

In de map vindt u

- Deel 1: Promotie, preventie en begrenzen; een eenduidige aanpak.
- Deel 2: Achtergrondinformatie en Tips&Tricks
- Deel 3: De wet Sociale Veiligheid op school (anti-pestwet)
- Deel 4: Document schorsing en verwijdering

Op de site vindt u:

De gedragsbordjes:	hierop staan de figuren van het logo met de positief gestelde gedragsafspraken.
De gedragsafspraken:	de schoolbrede omgangsafspraken tussen leerling, leerkracht en ouders. Deze staan beschreven in een op maat geschreven document. Deze afspraken betreffen zowel de wereld offline als online.
De digitale gedragsregistratie:	hierin wordt overschrijdend gedrag geregistreerd en gesignaleerd. De leerkracht ziet direct welke schoolbrede consequenties hierover zijn afgesproken en hoeft deze alleen toe te passen.
De Consequentie- & interventieladder:	hierin worden de stappen, consequenties, interventies en verantwoordelijkheden bij pesten en grensoverschrijdend gedrag schematisch weergegeven.
Kaarten:	welkomskarten, felicitatie karten, beterschapskarten, beloningskarten, taakkarten, Pauzekarten, PauzeKarten en DuimenKarten.
Respectprotocol:	aanpak bij pesten.
- PestProef	kaarten die ingevuld worden door betrokkenen bij pestgedrag
- Brief aan ouders	om ouders op de hoogte te stellen van het pestincident, uitnodiging voor een gesprek en adviezen voor gespreksvoering met hun kind.
Verbeterplan:	het kind weet wat hij wil veranderen(Kids Skills)
Kindplan:	Verbeterplan met handtekening van kind en ouders
Gedragscontracten	
Evaluatie gedragscontract	
Goedoes:	het tastbare compliment.
Poster contactpersonen	Vertrouwenspersonen, aandachtsfunctionaris, anti-pestcoördinator

Al deze onderdelen worden beschreven in de komende hoofdstukken. U kunt ook een aantal documenten terugvinden op onze website en deze vervolgens downloaden.

2-Inleiding storend en grensoverschrijdend gedrag

2.1-Promotie en preventie van het respectprotocol van De Springplank

De school promoot haar waarden en normen, waaronder respectvol omgaan met elkaar, sociale veiligheid en vertrouwen, bij (toekomstige) ouders en leerlingen. Deze waarden: respect, vertrouwen, gelijkwaardigheid, eerlijkheid, elkaar steunen, zorg dragen voor elkaar, verantwoordelijk gedrag t.a.v. jezelf en de ander, de uniciteit van ieder kind en het afwijzen van alle vormen van geweld zijn vertaald in schoolafspraken. Zij vormen de gedragscode hoe we ons gedragen en wat we van elkaar verwachten.

Samen1school is meer dan een papieren respectprotocol. Het zorgt voor een duidelijke vertaalslag naar de praktijk van alle dag: hoe doen we het hier op school.

Preventief wordt de visie van de school gepromoot, zodat ouders bij het inschrijven bewust kiezen voor een sociaal veilige en respectvolle omgeving voor hun kind. De nieuwe ouder leest het niet alleen overal, maar ervaart zelf de positieve, respectvolle sfeer tijdens de rondleiding door de school. Samen1school helpt de leerkracht in de groep om het respectvol omgaan met elkaar aan te leren en een fijne groep te creëren. De consequentie- & interventieladder en de digitale gedragsregistratie helpen de leerkracht bij storend en grensoverschrijdend gedrag. Het geeft handen en voeten aan de basisondersteuning en aan de extra ondersteuning. Zo neemt het werkplezier van de leerkracht toe en ontstaat er meer tijd en energie voor goed onderwijs. De school wordt een fijne leer- en werkomgeving.

Ouders worden hierover geïnformeerd op de website, in de schoolgids, met de gedragsbordjes in de school, bij het intake gesprek, op het inschrijfformulier, op ouderavonden en in de nieuwsbrieven. Het schoolteam staat rolmodel en laat op een warme maar duidelijke manier zien dat iedereen zich aan de schoolafspraken houdt en zich wederzijds respectvol gedraagt.

De aanpak van samen1school geeft schoolbrede handreikingen en een duidelijke, structurele, integrale aanpak om preventief te werken aan een positief schoolklimaat, waarbij de grenzen duidelijk zijn. Het is hiermee voorspelbaar hoe de school denkt over gedrag en wat de aanpak is bij ongewenst gedrag. Dit wordt door het hele team gedragen. Het zorgt voor duidelijkheid, betrouwbaarheid en rust. Dit staat borg voor een veilige sfeer.

Gedurende het hele jaar zijn er groepsgesprekken, samenwerkingsvormen, vieringen en allerlei activiteiten en interventies om de goede sfeer in de groep en op het schoolplein te bevorderen. De positieve open houding van de leerkracht en het schoolteam in de interactie met leerlingen en ouders bevordert de prettige sfeer en de onderlinge samenwerking. De gedragsbordjes, de complimenten cultuur met een Goedoe periode en de verjaardags- en beloningskaarten ondersteunen de leerkrachten en de leerlingen hierbij. De Consequentie- & interventieladder storend en grensoverschrijdend gedrag en de digitale gedragsregistratie met de consequenties en interventies geven duidelijk de grenzen van de school aan. Een ieder weet wat de volgende stap is bij storend en grensoverschrijdend gedrag. Door vroeg te signaleren, direct duidelijk te zijn en te ondersteunen in het aanleren van ander gedrag, bevordert de leerkracht het gewenste gedrag dat past bij de eigen schoolvisie.

De sociaal-emotionele methode, die op school gebruikt wordt, kan onderdeel blijven van de totale aanpak ter bevordering van de sociaal-emotionele ontwikkeling.

2.2-Bevorderen van respectvol gedrag in de groep

Samen1school wil respectvol gedrag, plezier en veiligheid realiseren door promotie van de preventieve werking van een helder schoolbeleid, duidelijke afspraken, een positieve groeps- en schoolsfeer met een positieve, warme houding van onderling respect en vertrouwen.

De leerlingen, ouders en de leerkracht van een groep hebben baat bij een gestructureerd, positief en sociaal-veilig schoolklimaat.

Door heldere communicatie over het schoolbeleid zijn de grenzen en de aanpak van grensoverschrijdend gedrag vooraf bij iedereen bekend.

Door de duidelijk voorspelbare grenzen ontstaat er een ruim en veilig speelveld waarin de kinderen kunnen oefenen met gedrag en het aanleren van basisvaardigheden.

Met een leerkracht die:

- een professionele, open houding heeft;
- samen met de leerlingen groepsafspraken maakt;
- sturend is en samenwerkt met de leerlingen ter bevordering van de groepsnorm en een positieve sfeer;
- zegt tegen een leerling welk gedrag hij verwacht;
- het kind de keus laat te kiezen tussen het verwachte gedrag of het accepteren van de consequentie;
- een compliment en positieve feedback geeft;
- een directe, voorspelbare aanpak heeft en ondersteunt bij het aanleren van respectvol gedrag.

Samen1school geeft de leerkracht handvatten om pro-sociaal gedrag aan te leren, de groepssfeer en goede communicatie te bevorderen. Het is een leidraad bij storend en grensoverschrijdend gedrag.

Samen1school ziet pesten als grensoverschrijdend gedrag.

Bemerken leerkrachten en ouders dat een probleem niet alleen door de school kan worden opgelost, kan het Centrum van Jeugd en Gezin, het Zorgadvies team van de gemeente, het samenwerkingsverband van de school of een andere externe deskundige alle betrokkenen hierin verder actief ondersteunen.

2.3-Bevorderen van respect

Het hebben van een fijne groep wordt schoolbreed ondersteund en zorgt ervoor dat de leerlingen en de leerkrachten met plezier naar school gaan en dat er tijd en aandacht is voor goed onderwijs. Samen1school legt vooral de eerste 6 weken van ieder schooljaar de nadruk op het schoolbreed aanleren en bevorderen van gewenst gedrag. De aandacht hiervoor is op alle niveaus zichtbaar en merkbaar.

Schoolbrede afspraken

De eerste 6 weken staan alle schoolafspraken en de gedragsbordjes schoolbreed centraal. Het naleven van deze afspraken en proactief gedrag wordt schoolbreed gepromoot en bekrachtigd door complimenten en door een Goedoe periode. In deze periode ontvangen alle leerlingen van groep 3 t/m 8 die het verdienen een Goedoe. Deze wordt gegeven als tastbaar compliment om te sparen voor de groepsbeloning. Ieder teamlid geeft niet alleen Goedoes aan kinderen uit zijn eigen groep, maar ook aan andere kinderen van de school. Dit samen werken aan goed gedrag bevordert de sfeer in de school en de groep, benadrukt het wij-gevoel en zorgt voor zelfvertrouwen.

Groepsafspraken

In deze eerste weken stellen de leerlingen gezamenlijk in overleg de groepsregels vast. De regels worden positief geformuleerd en in elke klas zichtbaar opgehangen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen en te ervaren, gaan de leerlingen met plezier naar school.

Startgesprekken

In de eerste 6 weken wordt met alle ouders een startgesprek gevoerd. Doel van het gesprek is, dat ouders tijd en ruimte hebben om te vertellen over hun kind in het algemeen, de onderwijsbehoeften van hun kind en 'wat werkt'.

Ouders krijgen een formulier mee met 5 vragen. Aan de hand van deze vragen kan de ouder zijn verhaal doen:

- Omschrijf uw kind in vier kernwoorden
- Hoe ervaart uw kind het naar school gaan
- Wat kan de school / de leerkracht doen om er voor uw kind een goed jaar van te maken
- Wat zijn uw verwachtingen van dit schooljaar
- Zijn er bijzondere gebeurtenissen die uw gezin /kind heeft meegemaakt.

Gedrag gemonitord

Bij de nieuwe start van het schooljaar wordt het gedrag van de leerlingen gemonitord en worden zij ondersteund in het aanleren van respectvol gedrag in voor hen moeilijke situaties. Een goed contact en samenwerking met de ouders is hierbij belangrijk, ook als er nog niets aan de hand is. Een goed contact en uitwisseling van informatie is nodig bij het signaleren en oplossen van problemen. De digitale gedragsregistratie en de overdracht van de oude groepsleerkracht helpen om het kind direct effectief te ondersteunen.

Informatieavond

Op een algemene informatieavond worden de ouders geïnformeerd over het nieuwe beleid, de aanpak om respectvol gedrag naar elkaar te bevorderen en de aanpak, ondersteuning en consequenties bij storend en grensoverschrijdend gedrag in de groep. De presentatie van samen1school en de Consequentie- & interventieladder storend en grensoverschrijdend gedrag ondersteunen het verhaal en het beleid van de school.

Complimentencultuur

Het gewenste gedrag wordt versterkt door het geven van verbale en non-verbale complimentjes. Het compliment omvat het concreet expliciete gedrag: *'Fijn, Mark, dat jij die pen even oppakt voor Kim.'* Een complimentje geeft het kind de uitdaging om hetzelfde gedrag nog eens te vertonen. Deze goedgeдаан cultuur geeft de kinderen zekerheid, duidelijkheid en zelfvertrouwen. Dit zorgt voor een gevoel van veiligheid. In de Goedoe periode wordt dit compliment tastbaar gemaakt door het ontvangen van een Goedoe.

Bij pro-sociaal of gewenst gedrag in de groep, op de gang of op het schoolplein ontvangt de leerling dit tastbare compliment van de eigen leerkracht of van andere leden van het schoolteam.

Het ontvangen van de Goedoe vergroot niet alleen het zelfvertrouwen van de leerling, maar geeft ook het gevoel dat hij niet alleen door de eigen leerkracht gezien wordt. De Goedoes worden in de groepspot gespaard voor de groepsbeloning.

Het groepsgesprek als constructief en preventief middel

Los van het feit of het aan de orde is, wordt het onderwerp respectloos gedrag en respectvol communiceren met de kinderen bespreekbaar gemaakt in preventieve groepsgesprekken. Samen1school geeft de leerkracht hulpmiddelen om de positieve communicatie in de groep te bevorderen.

Door samen constructief te bouwen aan de groepssfeer merken de leerlingen dat het samen bespreken en er samen aan werken, helpt. Eenieder kan zijn bijdrage leveren aan het hebben van een fijne groep. Dit geeft een goed gevoel. Dit zorgt voor een wij-gevoel en voor verankering van een goede gevoelsassociatie bij het groepsgesprek. Zo is het constructieve, oplossingsgerichte groepsgesprek niet alleen een preventief middel, maar ook een krachtig middel bij een verslechterde groepssfeer, zoals bij een pestincident. (Voor meer achtergrond informatie zie paragraaf 6.6 en 6.8.

Respectvol communiceren

Om respectvol met elkaar om te gaan, leren de leerlingen respectvol naar elkaar te luisteren, hun gevoel te herkennen en te verwoorden, om te gaan met emoties van zichzelf en die van de ander, grenzen aan te geven en die van de ander te respecteren, respectvol nee te zeggen, ik-boodschappen te gebruiken, wensen te uiten i.p.v. klachten, oplossingsgericht te denken, te verwoorden en te handelen.

Bij conflicten is het belangrijk dat het voor alle betrokkenen naar tevredenheid is opgelost.

Basisvragen hierbij zijn:

Wat dacht je op dat moment dat het gebeurde?

Hoe denk je er nu over?

Wat is nodig voor een goede Win-Win oplossing?

Hoe doen we het de volgende keer?

Ook de groepsgesprek en het op elkaar reageren wordt hierin meegenomen. (Voor meer achtergrond informatie zie deel 2 hoofdstuk 4.

Aanpak negatieve groepssfeer en werksfeer

Als meerdere leerlingen in de groep de groepssfeer of werksfeer negatief beïnvloeden, of er is herhaaldelijk een pestincident, gaat de leerkracht, m.b.v. de anti-pestcoördinator, de IB-er of een ander teamlid, (curatieve) oplossingsgerichte groepsgesprekken en groepsklimaat verbeterende interventies inzetten. (Voor meer achtergrond informatie zie paragraaf 6.8)

Het groepsgesprek maakt eenieder weer verantwoordelijk voor het hebben van een fijne groep. Aan het einde van het groepsgesprek legt de leerkracht of een leerling de verbeterpunten vast. Dit kan

eventueel op de groepskrant die in het lokaal aan de muur hangt. (Voor meer achtergrond informatie zie deel 2 pagina 33)

Leerlingen die zich respectloos gedragen of slachtoffer zijn van respectloos gedrag worden geregistreerd in de digitale gedragsregistratie.

Een oplossingsgerichte grondhouding van de leerkracht

Om leerlingen een oplossingsgerichte houding aan te leren bij problemen, ruzies en conflicten, is een leerkracht nodig die een oplossingsgerichte grondhouding heeft. Bij conflicten gebruiken de leerlingen de Win-Win oplossing. Deze manier van oplossen vraagt om een oplossingsgerichte grondhouding.

De Stop-hou-op methode

Een leerling moet leren zijn grenzen aan te geven en de grens van een ander te respecteren. Daarom wordt in de onderbouw de stop-hou-op methode aangeleerd.

Op veel scholen zien we de stop-hou-op methode terug. Iedere school heeft daar zijn eigen manier in gevonden. Hieronder staat een voorbeeld, waarin ook de rol van de omstanders wordt benoemd..

Voor het kind

- Als je wilt dat een ander stopt met iets wat jij niet wilt, dan zeg je: 'Stop hou op, naam kind !'
- De ander moet direct stoppen!
- Dit houdt in: tot hier en niet verder.
- Het is dan ook overduidelijk wanneer iemand in overtreding is, dus door een 'stop' heen gaat.
- Zo nodig nog een keer 'STOP' zeggen.
- Stopt de ander niet, dan ga je naar de leerkracht.

Rol omstanders:

- Als iemand voor de tweede keer STOP zegt, ondersteun je deze 'STOP' in woord en gedrag.
- Stopt het niet, dan ga je naar de leerkracht.

Dit stopt het meedoen gedrag van de omstanders.

Voor de leerkracht:

- Na stap 3:
- De leerkracht roept de betrokkenen bij zich.
- Mogelijkheid 1
 - De leerkracht lost het samen met de kinderen op.
- Mogelijkheid 2.
 - De leerkracht laat de kinderen samen een win-win oplossing zoeken.
 - Er wordt bewust niet naar de oorzaak gevraagd om welles-nietes situaties te voorkomen.
 - De kinderen zoeken samen naar een oplossing waar zij blij van worden!

Vanaf de middenbouw verandert het gebruik en de uitvoering van de stop-hou-op methode.

Om tot effectieve, respectvolle communicatie te komen, gaat de leerling niet alleen zijn grenzen aangeven, maar ook verwoorden wat zijn wens is.

Dit is een uitbreiding van de stop-hou-op methode: het kind spreekt naar de ander uit wat zijn gevoel is, wat zijn wens is, of hoe het op hem overkomt..

Ook de leerkracht ondersteunt dit proces en leert de leerlingen reflecteren, zich te verplaatsen in de ander, hun gevoelens en gedachten onder woorden te brengen.

Win-win oplossing

De leerlingen leren omgaan met conflicten en meningsverschillen door de Win-Win oplossing. Bij deze manier van oplossen leren de leerlingen hun grenzen aan te geven, naar elkaar te luisteren, hun gevoel weer te geven en respect te hebben voor het gevoel van de ander. Samen proberen ze, met of zonder de hulp van de leerkracht, oplossingsgericht te denken en te handelen. Belangrijk is dat de leerlingen het samen leren oplossen en dat de eventuele schade materieel en in relatie herstelt worden. Bij de afronding horen vragen als: 'Is het goed voor jou? En is het goed voor jou?'

Bij het oplossen een Win-Win oplossing zijn de volgende stappen:

- Stop! Afkoelen!
 - Haal iets dieper adem. Breng de adem naar je buik en sta stevig!
- Praat en Luister
 - Wat willen jullie allebei?
- Bedenk zoveel mogelijk oplossingen voor het probleem.
- Luister naar de ander en kies een Win-Win oplossing
- Maak samen een plan en voer het uit.
- Was de oplossing voor beiden goed?
 - Is het voor jullie allebei goed?

De Win-Win oplossing vraagt om een school:

- waar iedereen verschillend mag zijn;
- waar een conflict gezien wordt als iets dat erbij hoort en de mogelijkheid geeft jezelf verder te ontwikkelen;
- waar ouders en leerkrachten aan kinderen de kans geven om zelf hun conflicten op te lossen;
- waarbij de leerkracht een neutrale positie inneemt (niet veroordelend).

De oplossing van een conflict moet in redelijke mate tegemoet komen aan de wensen van alle betrokkenen. Als de oplossing voor beide partijen goed is, spreken we van een Win-Win oplossing.

Deze grondhouding is oordeelloos en respectvol.

- Zeg ja in je hoofd
 - luister naar de gedachtegang van de ander;
 - luister en vraag door zonder oordeel.
- Vat samen in de woorden van de ander
 - hierdoor voelt de ander zich gehoord. Voordeel van het samenvatten in iemands eigen woorden is dat er geen bijkomende oordelen en denkbeelden van jezelf aan worden toegevoegd.
- Sterkte gerichte oren
 - Luister naar de sterktes in het verhaal en van de leerling.
 - geef vervolgens een compliment over die sterktes. De ander groeit en het opkomende negatieve oordeel krijgt geen ruimte in je hoofd.
- Non-verbale belangstelling
 - interesse uitstralen, een uitnodigende houding.
 - Je straalt authentieke belangstelling uit voor de ander.

Dit wil niet zeggen dat je de ander gelijk geeft. De ander moet zich eerst gehoord voelen en heeft daarna voldoende ruimte in zijn hoofd om uw mening te horen.

3-Aanpak van overschrijdend gedrag op individueel niveau

De leerkracht geeft bij storend of grensoverschrijdend gedrag van te voren duidelijk de grens aan, zodat de consequenties bij een volgende overschrijding vooraf duidelijk zijn. De leerling heeft zelf de keus om te doen wat de leerkracht verwacht, of de consequentie te accepteren. De overschrijdingen worden genoteerd in de digitale gedragsregistratie om dit gedrag te registreren, te monitoren en de leerling te ondersteunen naar ander gedrag. Als respectloos gedrag optreedt, gaan leerkrachten en ouders hierover in gesprek om samen met het kind te zoeken naar oplossingen. Hierbij blijft duidelijk dat de vastgestelde consequentie gehandhaafd blijft, tenzij er een handelingsplan wordt opgesteld. De school stelt de stappen voor ondersteuning, interventies en consequenties van tevoren vast in de digitale gedragsregistratie. Hierbij hoort de op maat gemaakte handleiding, de consequentie- & interventieladder voor overschrijdend gedrag en het respectprotocol van de school.

Alle betrokkenen, zoals de coördinator Positief Gedrag, de duo- collega en de IB-er, worden middels een melding in de digitale gedragsregistratie automatisch op de hoogte gebracht via de mail. De digitale gedragsregistratie en de consequentie- & interventieladder laten de leerkracht en betrokken collega's zien wat de volgende stap is.

Storend of grensoverschrijdend gedrag kan ook voortkomen uit motivatie- of werkhoudingsproblemen. Samen1school helpt de leerkracht om deze problemen op te lossen. (Voor meer achtergrondinformatie zie deel 2, paragraaf 5.3, 5.4 en hoofdstuk 6)

Na de vakanties of bij verslechtering van de groepssfeer worden de regels herhaald, een bepaalde afspraak bijgesteld of extra aan de orde gesteld. De leerkracht voelt zich hierin gesteund door de coördinator Positief Gedrag, de IB-er, zijn collega's in de gangen en op het schoolplein, de directie en de eenduidige schoolbrede aanpak.

De leerlingen met gedragsproblemen worden in één oogopslag zichtbaar in de digitale gedragsregistratie. Deze leerlingen hebben een gerichte aanpak nodig en worden besproken in de bouwvergadering, in de groepsgesprekken met de IB-er, de leerlingbespreking en zo nodig in de algemene vergadering. In de algemene vergaderingen geeft de groepsleerkracht kort en duidelijk aan hoe zijn collega's deze leerling kunnen ondersteunen in zijn gedrag tijdens de vrije momenten. Op deze manier kan het schoolteam gezamenlijk de leerling helpen en positieve feedback geven.

3.1-Leidraad storend en grensoverschrijdend gedrag

Bij grensoverschrijdend gedrag (schoppen, slaan, brutale mond) wordt de leerling direct uit de groep geplaatst. Bij storend gedrag zien we de volgende stappen:

*Dubbele Binding: Bij NLP, neuro-linguistisch programmeren, maakt men gebruik van het begrip dubbele binding. Grinder en Bandler (1981, Reframing) stelden dat een boodschap samengesteld kan worden uit meerdere boodschappen, waarbij de ontvanger van de boodschap de indruk wordt gegeven dat hij kan kiezen. 'Ga je in de rij staan of geef je juf een handje?'

3.2-Leidraad voor het eruit sturen van een leerling

Hieronder staan de door samen1school gekozen consequenties in het grijs gedrukt. U bepaalt uiteraard zelf voor welke consequenties u kiest, passend bij de visie van De Springplank.

Verwijdering van leerling uit de groep.

Er zijn 3 gradaties:

- **Afkoelmoment:** De leerling moet even stoppen met zijn gedrag. Hij moet even tot zichzelf komen. De leerkracht zet de leerling even op de gang. (maximaal 10 minuten) De leerling staat rustig te wachten op de gang. (geen gedweil onder een kapstok of gezellige praatjes met langslopende kinderen) Dit is een afkoelmoment.
- **3 keer storend gedrag:** bij de derde correctie van storend gedrag, gaat de leerling in een andere groep werken.
- **Grensoverschrijdend gedrag:** Een leerling is echt grensoverschrijdend bezig geweest; schoppen, slaan, schelden of brutaal gedrag. De leerling wordt direct uit de groep geplaatst met werk.

Belangrijk is om bij de laatste 2 gradaties uit te stralen dat de leerling te ver is gegaan. In alle 3 de gevallen wordt het gemeld in de digitale gedragsregistratie om het gedrag van de leerling te monitoren.

3.3-Leerling met herhaald storend gedrag

Hieronder staan de door samen1school gekozen op maat gemaakt en aangevuld door het team van De Springplank.

Leerkrachtenhouding bij het eruit sturen

- De leerkracht heeft een neutrale houding en zegt: 'het lukt je nu even niet, je gaat naar de groep van....'
- De leerkracht geeft een pakketje werk mee.
- De leerkracht en de leerlingen van de andere groep hebben een neutrale en negerende houding t.a.v. de leerling.

Voorbereiding leerkracht bij het eruit sturen

Van te voren, als de leerkracht de bui al ziet hangen, maakt hij hierover afspraken met de collega, waar de leerling naar toe gaat.

Besprek:

- Hoelang de leerling in de andere groep moet werken.
- Wanneer de leerling weer naar zijn eigen groep mag.
- Wat de leerling gaat doen in de andere groep. Leg werk klaar.
- De leerkracht informeert bij de oude groepsleerkracht wat werkt en evalueert zijn aanpak met de oude groepsleerkracht, een collega, de coördinator Positief Gedrag of de IB-er.

Bij terugkomst

- Als de leerling weer in de groep komt, heeft de leerkracht een open, neutrale houding.
- De leerkracht geeft aan welk gedrag gewenst is, maakt samen met het kind een kindplan of PauzeKaart.
- Hij herhaalt de betreffende afspraken en vertelt de consequenties bij een volgende keer.
- Hij helpt het kind op weg om deel te nemen aan de groep of aan het werk te gaan.

Bij verwachte weigering of ongehoorzame houding.

De leerling luistert niet naar de leerkracht en weigert te gehoorzamen:

- De leerling wordt naar directeur gestuurd of de directeur wordt ingelicht en haalt het kind uit de groep.
- Houding directeur: kort maar duidelijk. Hij geeft aan wat de schoolafspraken zijn en welk gedrag van de leerling verwacht wordt.
- De directeur maakt een notitie in de digitale gedragsregistratie.
- Bij de derde weigering volgt er een gesprek met de ouders.
- De directeur voert dit gesprek.
- Mogelijk wordt het kind tijdelijk in een andere groep geplaatst.
- Plaatsing in een andere groep vindt plaats volgens het beleid voor interne crisisplaatsing van de school.

3.4-Consequentie- & interventieladder bij grensoverschrijdend gedrag

Actiepunten als de leerling **voor de eerste keer** uit de groep is verwijderd.

Het schoolteam heeft afgesproken welke consequenties er volgen bij het eruit sturen van een leerling. Hieronder staan de door samen1school gekozen consequenties in het zwart gedrukt. De consequenties die door De Springplank zijn toegevoegd, omdat ze passend zijn aan de visie van De Springplank, staan er in het grijs.

Zijn er vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling, neem dan direct contact op met de IB-er, de aandachtsfunctionaris of de vertrouwenspersoon van De Springplank.

Zij werken met de meldcode huiselijk geweld en/of kindermishandeling en de verwijzindex.

Zijn er vermoedens dat pesten mogelijk de oorzaak is, neem dan direct contact op met de anti-pestcoördinator van De Springplank.

Zie voor meer informatie deel 2 paragraaf 1.5

Leerkracht

- Bij terugkomst in de groep zegt de leerkracht welk gedrag hij van de leerling verwacht.
- De leerkracht vraagt aan de leerling hoe het anders kan en wat hij kan doen om hem hierin te ondersteunen.
- Hij maakt een melding in de digitale gedragsregistratie en ziet meteen de status van de betreffende leerling.
- De leerkracht vraagt zich af: Is dit een incident? Wat is de reden? Loop ik hier vaker tegen aan? Hij gaat in gesprek met de vorige groepsleerkracht, de anti-pestcoördinator of de IB-er.
- De leerkracht zoekt contact met de ouders.
- De leerkracht maakt samen met het kind een kindplan of een handelingsplan.
(Voor meer informatie hierover zie deel 2 paragraaf 6.3)
- De leerkracht en de ouders gaan samen met het kind het kindplan of het handelingsplan uitvoeren. Zij steunen elkaar hierin en geven elkaar positieve feedback.
- De leerkracht licht de IB-er in.
- De leerkracht en de IB-er, die via de mail automatisch is ingelicht:
 - bespreken de mogelijke oorzaak en de aanpak;
 - evalueren wat werkt;
 - verbeteren en intensiveren de aanpak.
- De leerkracht bespreekt de leerling in de bouwvergadering of tijdens een leerlingbespreking.
- De leerkracht zorgt voor een goede groepssfeer, zowel in de groep als op de vrije momenten.

Kind

Consequentie nu:

- Hij krijgt dezelfde dag werk mee naar huis en brengt dit de volgende dag ondertekend door de ouders terug.
- Het kind bedenkt samen met de leerkracht hoe het ook anders kan. Dit wordt vastgelegd in een kindplan.

Consequentie volgende keer:

- Hij moet direct na schooltijd zijn gemiste werk inhalen.
- Zijn ouders worden direct gebeld.

Ouder

- De ouders worden door de leerkracht gebeld om te zeggen dat hun kind uit de groep is gestuurd en werk mee naar huis krijgt. Dit moet de volgende dag, ondertekend door één van de ouders, mee terug genomen worden.
- De ouders hebben met de leerkracht een gesprek en denken samen na over:
 - de mogelijke reden van het veranderde gedrag bij hun kind;
 - een aanpak voor gedragsverbetering;
 - de manier waarop ze het kind hierin het beste kunnen ondersteunen.
- De ouder steunt het kind en de leerkracht bij de uitvoering van het kindplan of handelingsplan door het geven van positieve feedback.
- Ouders zijn op de hoogte dat bij de volgende, tweede, verwijdering uit de groep:
 - hun kind direct na schooltijd het gemiste werk moet inhalen;
 - de leerkracht hen belt om hen in te lichten en om een afspraak te maken.
- Als ouders niet achter de sancties staan of niet meewerken aan de beschreven stappen wordt de directie ingeschakeld om het vervolgproces te coördineren. Er zal een gesprek plaatsvinden tussen de ouders, de directie en de IB-er om tot een gedragscontract te komen.

Coördinator Positief Gedrag

De coördinator Positief Gedrag wordt automatisch op de hoogte gesteld van de eerste verwijdering uit de groep van een leerling. Hij gaat naar de leerkracht, ondersteunt hem en zijn eventuele duo-collega en houdt het proces in de gaten.

IB-er

- De IB-er wordt automatisch op de hoogte gebracht van de eerste verwijdering uit de groep van een leerling.
- Hij weet dat hij bij de tweede melding het proces van de coördinator Positief Gedrag overneemt.
- De IB-er gaat zich voorbereiden en verdiepen in de problematiek rond deze leerling en de aanpak tot nu toe.
- De IB-er en de leerkracht nemen contact met elkaar op.
- De IB-er onderneemt zo nodig stappen voor het inschakelen van externe hulp bij het ZAT team, het samenwerkingsverband of andere deskundige hulp.
- Hij kan eventueel ter voorbereiding met ouders in gesprek gaan over het ontvangen van externe ondersteuning. Hij wijst de ouders erop dat zij externe hulp kunnen vragen bij het Centrum voor Jeugd en Gezin, de huisarts of de gemeente.
- Indien nodig wordt de vertrouwenspersoon, aandachtsfunctionaris of anti-pestcoördinator ingeschakeld. Zie paragraaf 3.5 voor meer informatie.
- Indien nodig wordt er een melding gedaan in de verwijzindex. Zie deel 2 paragraaf 1.5 voor meer informatie.

Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling

- De leerkracht heeft een open en neutrale houding en bespreekt met het kind hoe ze samen een volgende keer kunnen voorkomen.
- Samen met de leerling legt de leerkracht hun gemaakte afspraken vast in een kindplan. Hierin staat welk gedrag hij van de leerling verwacht en wat de leerkracht en het kind kunnen doen om dit te laten lukken.
- De leerkracht zegt wat de consequentie is bij een volgende keer:
 - de leerling moet direct na schooltijd het gemiste werk inhalen;
 - de ouders worden direct gebeld.

- Leerkracht legt alvast werk klaar voor de volgende keer.

Actiepunten als het kind **voor de tweede keer** uit de groep is verwijderd

Leerkracht

- De leerkracht stuurt de leerling met werk naar de afgesproken groep.
- Hij maakt een melding in de digitale gedragsregistratie.
- De leerkracht stelt de ouders op de hoogte en maakt een afspraak om de aanpak te evalueren en bij te stellen.
- De leerkracht heeft contact met de IB-er.

Het kind

- Het kind gaat naar de andere groep en doet daar zijn werk.
- Consequentie nu:
 - hij moet direct na schooltijd zijn gemiste werk inhalen;
 - hij weet dat zijn ouders vandaag worden gebeld.
- Consequentie volgende keer:
 - zijn ouders worden diezelfde dag nog gebeld om de volgende dag op school te komen;
 - de leerling moet diezelfde dag na schooltijd zijn gemiste werk inhalen;
 - het kind krijgt een gedragscontract;
 - de leerling moet één dag bij de directie werken op de daarvoor afgesproken plaats.
- Het kind denkt samen met de leerkracht na hoe hij een derde keer kan voorkomen.

Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling

- De leerkracht heeft een open en neutrale houding en bespreekt met het kind hoe ze samen een volgende keer kunnen voorkomen.
- Samen met de leerling stelt hij het kindplan nog concreter en specifiek vast. Deze hernieuwde afspraken worden positief gesteld opgeschreven. Het is door kind, ouders en leerkracht ondertekend. Het kind en de leerkracht weten beide wat ze kunnen doen om het te laten lukken.
- De leerkracht herinnert de leerling aan de consequenties bij een volgende keer:
 - zijn ouders worden diezelfde dag nog gebeld om de volgende dag op school te komen;
 - de leerling moet diezelfde dag na schooltijd zijn gemiste werk inhalen;
 - het kind krijgt een gedragscontract;
 - de leerling moet één dag bij de directie werken op de daarvoor afgesproken plaats.

Ib-er

- De IB-er krijgt de digitale melding voor de tweede keer.
- De IB-er en de leerkracht nemen direct contact met elkaar op.
- De IB-er coördineert het proces.
- Onder voorzitterschap van de IB-er wordt het oudergesprek gevoerd.
- Tijdens dit gesprek informeert hij de ouders over de consequentie bij de volgende, derde, keer uit de groep:
 - de ouders moeten direct of de volgende dag op school komen voor het vastleggen van het gedragscontract;
 - hij stelt zo nodig het handelingsplan op of evalueert het bestaande handelingsplan.
- De IB-er bespreekt met de ouder en de leerkracht het inschakelen van externe deskundige hulp.
- Hij bereidt zich voor op de mogelijke volgende overschrijding en het opstellen van een gedragscontract.
- De Ib-er onderhoudt nauw contact met de ouders van de leerling.
- De leerplichtambtenaar wordt op de hoogte gebracht.
- De leerling wordt (anoniem) ingebracht bij het ZAT-overleg.

Ouder

- De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht en de IB-er.
- Het vorige gesprek en de aanpak tot nu toe worden geëvalueerd en bijgesteld.
- Mogelijk wordt er externe hulp gezocht voor het kind, of de ouder.
- Indien nodig wordt de vertrouwenspersoon, de aandachtfunctionaris of de anti-pestcoördinator erbij betrokken. Zie paragraaf 3.5 voor meer informatie.
- Ouders zijn op de hoogte wat er bij een volgende keer gebeurt:
 - hun kind moet diezelfde dag nablijven om zijn gemiste werk in te halen;
 - zij moeten de volgende dag op school komen voor het opstellen van een gedragscontract;
 - de leerling werkt vervolgens één dag apart bij de directie.
- Als ouders niet achter de sancties staan of niet meewerken aan de beschreven stappen wordt de directie ingeschakeld om het vervolgproces te coördineren. Er zal een gesprek plaatsvinden tussen de ouders, de directie en de IB-er om tot een gedragscontract te komen.

Actiepunten als het kind **voor de derde keer** uit de groep is verwijderd:

Gedragscontract

Leerkracht

- De leerkracht stuurt de leerling met werk naar de afgesproken groep.
- De leerkracht maakt een melding in de digitale gedragsregistratie.
- Telefonisch worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek met de IB-er:
‘Uw kind is voor de derde keer uit de groep verwijderd. We hebben in een eerder gesprek de consequenties daarvan besproken. U wordt voor een gesprek verwacht op school om het verdere traject te bespreken.’
- De leerkracht zorgt voor het werk van de leerling.

Kind

- De leerling blijft in de andere groep werken tot het gesprek voor het opstellen van het gedragscontract heeft plaatsgevonden.
- Consequentie nu:
 - zijn ouders worden diezelfde dag nog gebeld om de volgende dag op school te komen;
 - de leerling moet diezelfde dag na schooltijd zijn gemiste werk inhalen;
 - het kind krijgt een gedragscontract.
- Consequentie volgende keer:
 - zijn ouders worden direct gebeld en komen diezelfde of de volgende dag op gesprek;
 - de leerling moet zich bij de directie melden of bij de IB-er als de directie niet aanwezig is;
 - hij weet dat hij bij overtreding van dit gedragscontract één dag bij de directie moet werken op de daarvoor aangewezen plaats. Die dag speelt hij niet tegelijk met de andere kinderen van zijn groep buiten.

IB-er

- De IB-er is verantwoordelijk voor het opstellen van het gedragscontract:
 - hij voert het gesprek met de ouders;
 - in dit gesprek wordt wederom gevraagd of de ouders ander gedrag bij hun kind hebben bemerkt of dat er thuis een andere situatie is ontstaan;
 - het probleemgedrag wordt beschreven en de ouders wordt gevraagd of zij dit herkennen;
 - hij vraagt of de ouders mee kunnen denken over een mogelijke oplossing;
 - hebben de ouders al externe hulp ingeroepen via de huisarts of de gemeente?
 - hij geeft aan wat het beleid van school is;
 - hij vertelt wat er tot nu toe is gedaan;
 - hij legt de vastgestelde aanpak voor en vraagt instemming en medewerking van de ouders. *'We moeten het samen doen! Welk gedrag wilt u dat hij heeft als hij op de middelbare school zit? Wat willen we met elkaar bereiken?'*
 - hij geeft aan dat de leerling gemeld wordt bij het ZAT- overleg.
- Hij stelt het gedragscontract op. Hierin staat wat de school van het kind verwacht en wat de vervolgstappen zijn als de daarin gemaakte afspraken niet worden nagekomen.
- De IB-er vraagt de ouders en hun kind of zij zich kunnen vinden in hetgeen ze samen hebben opgesteld. Deze bevestiging is noodzakelijk voor het goed verlopen van het traject. Als dit niet het geval is, wijst hij de ouders op de mogelijkheid om contact op te nemen met de interne vertrouwenspersoon van de school.
- De IB-er laat de ouder en het kind het gedragscontract ondertekenen en benadrukt hierbij het gedragsbordje *'We geven elkaar altijd een nieuwe kans'*.
- Hij geeft de ouder een afschrift van het contract en de onsequentie- & interventieladder mee.
- De IB-er en de ouder spreken af hoe zij het contact onderhouden.
- Hij maakt een nieuwe afspraak om de voortgang te bespreken.
- De IB-er maakt een gespreksverslag voor het leerlingvolgsysteem.

Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling

- De leerkracht heeft een open en neutrale houding en bespreekt met het kind hoe ze samen een volgende keer kunnen voorkomen.
- De leerkracht herinnert de leerling aan de consequentie bij een eerste overschrijding van het gedragscontract:
 - zijn ouders worden direct gebeld en komen diezelfde of de volgende dag op gesprek;
 - de leerling moet zich bij de directie melden of bij de IB-er als de directie niet aanwezig is;
 - hij weet dat hij bij overtreding van dit gedragscontract één dag bij de directie moet werken op de daarvoor aangewezen plaats. Die dag speelt hij niet tegelijk met de andere kinderen buiten.

Directie

Als de directie informeel in contact komt met de ouders, na het maken van het gedragscontract, treedt hij de ouders open, neutraal tegemoet en toont zijn belangstelling.

Dit onderschrijft het gedragsbordje *'We geven elkaar een nieuwe kans.'*

- Hij verifieert:
 - of de ouders het gevoel hebben dat school met hen samenwerkt;
 - of de ouders en de leerling zich voldoende gehoord voelen.
- Zo nodig herstelt hij de relatie of de onjuist uitgevoerde stappen, zonder af te wijken van het beleid.
- Mochten de ouders of de leerling zich niet gehoord voelen, probeer dan hier samen uit te komen. Hooguit kan er voor een korte tijd een pas op de plaats worden gemaakt. Over de duur van de pas op de plaats moet duidelijk gecommuniceerd worden naar de leerling, de leerkracht, de IB-er, de rest van de leerlingen van de groep en het team. Maak zo nodig gebruik van de interne vertrouwenspersoon van de school.

Vervolgstappen eerste overtreding van het gedragscontract

Een dag apart werken en spelen.

Leerkracht

- De leerkracht zegt tegen het kind dat hij zich moet melden bij de directie of de IB-er.
- Zijn zij niet aanwezig dan wordt de leerling tijdelijk in een andere groep geplaatst.
- De leerkracht geeft werk mee en controleert of de leerling zich heeft gemeld.
- Hij maakt een melding in de digitale gedragsregistratie.

Kind

- De leerling meldt zich bij de directeur of de IB-er en gaat aan het werk totdat het vervolg gesprek heeft plaatsgevonden.
- De leerling is aanwezig bij het vervolgesprek en stelt samen met de IB-er het positief gestelde gedragscontract bij. Zo nodig wordt het gedrag dat verwacht wordt, nog specifiek benoemd.
- Consequentie nu:
 - zijn ouders worden direct gebeld en komen diezelfde of de volgende dag op gesprek;
 - de leerling moet zich bij de directie melden of bij de IB-er, als de directie niet aanwezig is;
 - de leerling werkt één dag bij de directie op de daarvoor aangewezen plaats;
 - die dag speelt hij niet tegelijk met de andere kinderen buiten.
- Consequentie volgende keer:
 - hij moet zich direct melden bij de directie en werkt de rest van de dag op een daarvoor aangewezen plek;
 - zijn ouders worden gebeld om op school te komen;
 - hij wordt één dag geschorst en moet die dag thuis werken.
 - zijn werk is voorbereid door zijn eigen leerkracht.

Na de schorsing mag de leerling weer naar de eigen groep of er moeten hierover andere afspraken zijn gemaakt.

Ouders

- De ouders worden ingelicht en komen direct de volgende dag voor een gesprek op school.
- De ouders schakelen de eventuele externe deskundige in bij dit proces om zoveel mogelijk hulp en deskundigheid te krijgen voor het bijstellen van het plan van aanpak.
- Als ouders niet achter de sancties staan of niet meewerken aan de beschreven stappen wordt de directie ingeschakeld om het vervolgproces te coördineren. Er zal een gesprek plaatsvinden tussen de ouders, de directie en de IB-er om alsnog tot een gedragscontract te komen.

IB-er en Directie

- De directie coördineert het traject, de verslaglegging en de voortgang.
- De directie leest het document verwijdering en schorsing van de school door en controleert of hetgeen afgesproken is ook wordt nageleefd.
- De IB-er blijft nauw betrokken bij het proces.
- Ouders worden op school gevraagd voor gesprek.
- In dit gesprek eerste overtreding gedragscontract worden de situatie en de vervolgstappen besproken:
 - er wordt teruggekomen op het vorige gesprek en er wordt een update gegeven van de huidige situatie;
 - aan de ouders wordt gevraagd wat ze aan hun kind bemerkt hebben. Vooral om met de ouders samen te onderzoeken wat werkt en wat meer kan worden toegepast;
 - aan de ouders wordt gevraagd welke externe hulp zij ontvangen voor het kind of welke externe hulp zij gaan inschakelen?
 - indien er al externe deskundige hulp is, wordt deze geraadpleegd;
 - ouders worden ervan op de hoogte gebracht dat het kind wordt aangemeld bij het ZAT-overleg.
 - de afspraken worden in het gedragscontract opgenomen en door de ouders en het kind ondertekend.
- Indien noodzakelijk wordt er een pas op de plaats gemaakt om de betrokken deskundigen uitvoeriger te raadplegen.
- Er wordt een vervolgspraak gemaakt om alle deskundigen uit te nodigen of alle informatie van de deskundigen te delen om het gedragscontract en het plan van aanpak zorgvuldig af te stemmen op de behoeften van het kind en de leerkracht.
- Na dit overleg wordt het stappenplan van de consequentie- & interventieladder weer vervolgd en blijven de vast- gestelde consequenties van kracht, tenzij de school en de geraadpleegde deskundige hierover een afwijkend besluit nemen.
- De directie wijst de ouders op het document verwijdering en schorsing en leggen de nadruk erop dat het doel is om dit samen te voorkomen.

Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling

- De leerkracht heeft een open en neutrale houding en bespreekt met het kind hoe ze samen een volgende keer kunnen voorkomen.
- De leerkracht herinnert de leerling aan de consequentie bij een tweede overschrijding van het gedragscontract:
 - hij moet zich direct melden bij de directie en werkt de rest van de dag op een daarvoor aangewezen plek;
 - zijn ouders worden gebeld om op school te komen;
 - hij wordt één dag geschorst en moet die dag thuis werken;
 - zijn werk is voorbereid door zijn eigen leerkracht.
- Na de schorsing mag de leerling weer naar de eigen groep of er moeten hierover andere afspraken zijn gemaakt.

Vervolgstappen **tweede overtreding** van het gedragscontract

Eén dag geschorst

Leerkracht

- De leerkracht zegt tegen het kind dat hij zich moet melden bij de directie of de Ib-er.
- Zijn zij niet aanwezig dan wordt de leerling tijdelijk in een andere groep geplaatst.
- De leerkracht geeft werk mee en controleert of de leerling zich heeft gemeld.
- Hij maakt een melding in de digitale gedragsregistratie.

Kind

- De leerling meldt zich bij de directeur of de IB-er en gaat aan het werk totdat het vervolg gesprek heeft plaatsgevonden.
- De leerling is aanwezig bij het vervolggesprek en stelt samen met de IB-er het positief gestelde gedragscontract bij. Zo nodig wordt het gedrag dat verwacht wordt, nog specifiek benoemd.
- Consequentie nu:
 - zijn ouders worden gebeld om op school te komen;
 - hij wordt één dag geschorst en moet die dag thuis werken;
 - zijn werk is voorbereid door zijn eigen leerkracht.
- Consequentie volgende keer:
 - zijn ouders worden gebeld;
 - het kind wordt geschorst.

Directie

- De directie coördineert het traject.
- De directie draag zorgt voor verslaglegging
- De directie draagt zorg voor het onderhouden van het contact met de leerling, de leerkracht, de IB-er, de ouders, de externe deskundigen en de leerplichtambtenaar. Hierbij wordt zorgvuldig gekeken hoe ze het kind en de leerkracht nog meer kunnen ondersteunen.
- Er wordt binnen de schoolorganisatie gezocht naar passende oplossingen.
- Bij de tweede overtreding van het gedragscontract:
 - de leerling wordt één dag geschorst door de directie;
 - de leerling werkt tijdens de schorsing thuis aan zijn opgegeven schoolwerk.
- Ouders krijgen inzage in het document verwijdering en schorsing.
- De directie draagt zorg voor het vastleggen van hetgeen is afgesproken met de leerling en de ouders. Dit wordt ondertekend door de ouders en de leerling.
- De ouders krijgen op verzoek een kopie van het gedragscontract.

Actiepunten voor de leerkracht bij terugkomst leerling

De leerkracht heeft een open en neutrale houding en bespreekt, zo nodig, met het kind hoe ze samen een volgende keer kunnen voorkomen.

Vervolgstappen **derde overtreding** van het gedragscontract

Verwijdering traject

Leerkracht

- De leerkracht zegt tegen het kind dat hij zich moet melden bij de directie of de lb-er. Bij afwezigheid wordt de leerling tijdelijk in een andere groep geplaatst.
- De leerkracht geeft werk mee en controleert of de leerling zich heeft gemeld.
- Hij maakt een melding in de digitale gedragsregistratie.

Kind

Tip: Een gedragscontract eindigt nooit voor de zomervakantie, maar wordt enkele weken na het begin van het nieuwe schooljaar geëvalueerd en afgesloten.

De leerling meldt zich bij de directie of de lb-er.

Ouders

- De ouders worden ingelicht en komen direct de volgende dag voor een gesprek op school.
- Zij worden op de hoogte gesteld van de schorsing.
- Zij vernemen hoe het vervolgtraject eruit ziet.

Directie

- Directie coördineert het verwijderingstraject.
- De directie schakelt de leerplichtambtenaar in.
- Alle voorgaande stappen van dit traject hebben spijtig genoeg geen passende oplossing opgeleverd om het overschrijdende gedrag te doen stoppen. In het belang van de leerling, de leerkracht en de overige leerlingen wordt de leerling door de directeur, met medeweten van bestuur, leerplichtambtenaar en inspectie, geschorst.
- De ouders worden op gesprek gevraagd en het gesprek wordt nauwkeurig verslagen en ondertekend als gelezen.
- De directie bepaalt in samenspraak met de leerplichtambtenaar het vervolgtraject.
- De directie coördineert de warme overdracht naar een andere school.
- De directie informeert de leerkracht en het team.

Evaluatie en afsluiting gedragscontract bij succes.

Iedere dag of week dat het kind zich aan de gemaakte afspraken houdt, krijgt hij een compliment van de leerkracht, de directie of de lb-er.

In de tweede week wordt er een einddatum afgesproken voor de duur van het gedragscontract. Op deze datum worden het kind en de ouder uitgenodigd voor een evaluatiegesprek.

Tijdens dit gesprek wordt het kind uitvoerig gecompimenteerd met het behaalde succes en ontvangt een beloningskaart waarop zijn naam staat en dat het gedragscontract succesvol is afgesloten. De leerling begint weer met een schone lei. Dit betekent dat de teller van de gedragsregistratie op nul staat.

3.5 Vertrouwenspersonen, aandachtsfunctionaris en anti-pestcoördinator op De Springplank

De vertrouwenspersonen, de IB-er, de leerkrachten, de directie en andere betrokken van de school, roepen, des gewenst, de hulp in van de aandachtsfunctionaris.

Vanaf 1 juli 2013 is het voor elke organisatie die werkt met ouders en kinderen, een wettelijke verplichting om bij zorg, de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling toe te passen. De meldcode is een vijf stappenplan, waarin wordt aangegeven hoe de beroepskracht moet handelen bij vermoedens van Huiselijk Geweld en/of Kindermishandeling. De vijf stappen zijn een leidraad bij zijn/haar besluit om wel/niet een melding te doen bij VeiligThuis. De organisatie heeft de wettelijke verplichting om een protocol te hebben waarin staat beschreven hoe zij met de meldcode werkt. In dit protocol hoort beschreven te zijn wie de beslissing neemt in stap 5B, het wel/niet melden, en hoe er wordt omgegaan met gevoelige informatie. Verder dient de organisatie te beschikken over een deskundig persoon op het gebied van huiselijk geweld/kindermishandeling. In de meeste gevallen zal deze persoon aandachtsfunctionaris worden genoemd, en zullen er binnen de organisatie een of meerdere aandachtsfunctionarissen zijn aangesteld.

De stappen zijn:

Stap 1: Het in kaart brengen van signalen

Stap 2: Advies vragen

Stap 3: Gesprek met de ouder(s)

Stap 4: Wegen van de ernst van de zorg

Stap 5: Begeleiden naar hulp, of melden bij VeiligThuis Aandachtsfunctionaris

Voor klachten over seksuele intimidatie, seksueel misbruik, ernstige psychische of fysiek geweld kunt u ook contact opnemen met de aandachtsfunctionaris van onze school: Yvonne Vlaanderen, yvonne.vlaanderen@rkbsdeSpringplank.nl. De aandachtsfunctionaris ondersteunt de leerkracht bij het nemen van de stappen van de meldcode. Soms zal de aandachtsfunctionaris al bij de eerste stap aanwezig zijn, en de verdere stappen van de meldcode samen met de leerkracht en de ouder(s) nemen. De meldcode is er in eerste instantie niet op gericht om melding te doen bij VeiligThuis, maar is vooral bedoeld om de ouder(s) op de hoogte te stellen, en te houden van de zorgelijke signalen die aanwezig zijn. De voorkeur gaat altijd uit om de ouder(s) in een zo vroeg mogelijk stadium te motiveren in het accepteren van hulp bij de vastgestelde problemen. Lukt dit niet, dan neemt de aandachtsfunctionaris in stap 5B de beslissing om te melden bij VeiligThuis. Meer informatie via: www.onderwijsinspectie.nl en info@owinsp.nl

De anti-pestcoördinator

De hulp van de anti-pestcoördinator wordt ingeroepen door een ieder die bij school betrokken is. Samen met de betrokkenen ontwikkelt de anti-pestcoördinator een passende aanpak voor het probleem en ontwikkelt tevens beleid om in de toekomst problemen te voorkomen

Herkenbaarheid en duidelijkheid

In de eerste 6 weken en gedurende het hele schooljaar ondersteunen we de leerlingen om zich veilig te voelen op school. Lukt dit niet, thuis of op school, dan moet het voor leerlingen, ouders, leerkrachten en andere betrokken van de school duidelijk zijn bij wie zij met hun zorg terecht kunnen. Allereerst natuurlijk bij de eigen leerkracht, lukt dit niet dan bij de desbetreffende functionaris.

De leerlingen en de ouders worden ieder jaar opnieuw geïnformeerd over de vertrouwenspersonen en aandachtsfunctionaris bij wie ze terecht kunnen. Dit gebeurt op verschillende manieren:

- Tijdens het programma van de eerste 6 weken maken de vertrouwenspersonen zich kenbaar bij de leerlingen:
 - In de groepen 1 t/m 4 door middel van het voorlezen van de volgende boeken:
 - Sanderijn van de Doef & Marian Latour: Een boek over nee en ja zeggen.
 - Marianne Busser en Ron Schröder: Mag ik een jou een kusje
 - Edith Schreiber-Wicke en Carola Holland: Het Nee-mannetje.
 - In de groepen 5 t/m 8 delen de vertrouwenspersonen hun folder uit.
 - In deze folder staat waarvoor je bij hen terecht kan. Met hun foto en hun naam.
- De ouders worden op de informatieavond geïnformeerd d.m.v. een presentatie over de verschillende taken van de vertrouwenspersonen en aandachtsfunctionaris met daarbij hun namen en foto.
- Verder staan de namen vermeld in de schoolgids en op de website.
- In de school hangt de poster van samen1school met daarop de vertrouwenspersonen, anti-pestcoördinator en aandachtsfunctionaris met functie, naam en foto bij de gedragsbordjes.

Op deze wijze kunnen de leerlingen het hele jaar zien, bij wie zij terecht kunnen.

Contactpersonen

Vertrouwenspersonen

Petra van Kleinwee, petra.vankleinwee@rkbsdeSpringplank.nl

Gerda Kos, gerda.kos@rkbsdeSpringplank.nl

Christel de Leeuw, christel.deleeuw@rkbsdeSpringplank.nl

Extern vertrouwenspersonen

Dhr.J Meijboom, dhr. H. Kelderman en mevr. E. Rietveld.

Zij zijn te bereiken via de CED-Groep, telefoonnummer 010-4071599 of per mail: evp@cedgroep.nl.

Aandachtsfunctionaris

Yvonne Vlaanderen, yvonne.vlaanderen@rkbsdeSpringplank.nl

Anti-pest coördinator

Yvonne Vlaanderen, yvonne.vlaanderen@rkbsdeSpringplank.nl

Klachtenregeling

Voor kleine en grote klachten moet er in school altijd iemand zijn die je kunt vertrouwen. Iemand die goed naar je luistert en je advies geeft. Voor leerlingen en ouders is dat in eerste instantie altijd de groepsleerkracht en daarna de directie. Mocht u na deze stappen er niet uitkomen, dan kunt u gebruik maken van de officiële klachtenregeling van De Springplank. De klachtenregeling bevat een reglement bij wie en waar je een klacht kunt neerleggen. Wij zijn aangesloten bij de klachtencommissie voor het katholiek onderwijs. Het adres is: Secretariaat van de klachtencommissies voor het Katholiek Onderwijs, Postbus 82324 2508 EH Den Haag, tel. 070-3925508, fax 070-3020836, website www.geschillencommissiesbijzonderonderwijs.nl. De commissie behandelt de klachten deskundig en adviseert het bestuur over te nemen maatregelen. Ook is er de mogelijkheid om contact op te nemen met het meldpunt vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs, telefoonnummer 0900 111 3 111.

Jeugdgezondheidszorg

De Springplank werkt samen met Jeugd en Gezin Gooi en Vechtstreek, de schoolartsdienst en het Zorgadviessteam van de gemeente. (ZAT) houdt regelmatig leerlingbesprekingen in het ZAT-overleg. De school wijst ouders graag de weg bij vragen over lichamelijke, geestelijke of opvoedvraagstukken. In de maand januari houden we een ouderavond over Positief Opvoeden in samenwerking van het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Jeugdgezondheidszorg Huizen

Deze dienst richt zich in Huizen op 4 tot 12-jarigen. Elk schooljaar worden de kinderen uit groep 2 (jeugdarts) en groep 7 (jeugdverpleegkundige) onderzocht. In overleg met de school wordt de tijd en de plaats van het onderzoek vastgesteld en ontvangen de ouders hierover tijdig bericht.

Alle kinderen van groep 2 worden groepsgewijs door een logopedist gescreend. Dit onderzoek vindt op school plaats nadat de ouders schriftelijk toestemming hebben gegeven. Daarnaast krijgt u in het kalenderjaar dat uw kind 9 jaar wordt twee oproepen voor inentingen. In samenwerking met de schoolartsdienst worden alle leerlingen in de eerste week na iedere vakantie door een werkgroep van ouders (indien er voldoende ouders beschikbaar zijn) gecontroleerd op hoofdluis. Indien er in een groep bij een kind hoofdluis geconstateerd wordt, krijgen alle kinderen uit die groep een brief mee met daarin tips om te voorkomen dat meerdere kinderen er last van krijgen. Kinderen die hoofdluis hebben krijgen een brief mee waarin staat hoe hoofdluis bestreden kan worden. Deze kinderen worden daarna wekelijks door de werkgroep gecontroleerd totdat het betreffende kind luisvrij is. Het is raadzaam om zelf een luizencape aan te schaffen.

Telefoonnummer schoolartsdienst: 035-6926350.

Contactadressen

Jeugd en Gezin Gooi en Vechtstreek www.jggv.nl

T

Schoolartsdienst: 035-6926350.

CJG Holleblok 2A, 1273 EG Huizen

Telefoon: 035 523 3890

4-Inleiding plagen en pesten

4.1-Pesten is respectloos en grensoverschrijdend gedrag

Een van de vormen van respectloos gedrag is pesten. Pesten overschrijdt de grenzen van een ander. Pesten is een complex groepsproces waar 40% van de groep actief bij betrokken is of het op afstand waarneemt. De pester heeft een groep nodig om te pesten en een slachtoffer dat er voor hem niet toe doet. Daarom investeert samen1school in een helder schoolbeleid, een goede groeps sfeer en -norm en het in zijn kracht zetten van iedere leerling. Het signaleren en ondersteunen van overschrijdend gedrag en de samenwerking met ouders, zorgen ervoor dat pesten minder kans krijgt. In de handleiding staat achtergrondinformatie over de verschillende rollen en het groepsproces rondom pesten, een leidraad om te zorgen dat plagen geen pesten wordt en een duidelijk voorspelbare aanpak. In de digitale gedragsregistratie en de consequentie- & interventieladder wordt pesten dan ook aangegeven en opgepakt als grensoverschrijdend gedrag. (Voor meer achtergrond informatie zie deel 2 paragraaf 3.3, hoofdstuk 7 en paragraaf 2.5)

Pesten op school belemmert direct op vele gebieden en op langere termijn het functioneren van de leerkrachten en de leerlingen. Vandaar de aandacht hiervoor in de media en van de overheid. Het respectprotocol maakt bij samen1school onderdeel uit van de totale aanpak van storend en grensoverschrijdend gedrag.

4.2-Inzicht in daders en slachtoffer van pesten

Terminologie

Om de rollen en processen rondom pesten goed te kunnen benoemen, worden in deze handleiding 'pester' en 'slachtoffer' als zodanig benoemd. In onze visie en de communicatie naar leerlingen en ouders wordt gesproken over leerlingen die betrokken zijn bij een pestincident. Het is van groot belang dat de leerkracht een neutrale houding aanneemt. Hierdoor is het eenvoudiger om het achterliggende gedrag te duiden en op basis daarvan een inschatting te maken of er daadwerkelijk sprake is van pestgedrag of dat er andere dingen spelen. Als er wel sprake is van pestgedrag, zal een neutrale houding van de leerkracht er toe bijdragen dat een 'pester' sneller uit de rol van pester kan stappen en kan kiezen voor ander gedrag.

Digitale gedragsregistratie

De digitale gedragsregistratie geeft direct weer in welke groep er pestincidenten zijn en wie daarbij betrokken zijn. De ondersteuning en consequenties van pesten worden in duidelijke, concrete stappen aangegeven in de digitale gedragsregistratie en in de consequentie- & interventieladder, volgens de eigen visie, waarden en normen van de school. Zo weet iedere leerkracht bij een pestmelding in de digitale gedragsregistratie wat hij moet doen. De daders weten wat de consequenties zijn bij onveranderd gedrag. De daders en het slachtoffer worden verder ondersteund en gemonitord door de leerkracht, de coördinator Positief Gedrag en de IB-er.

PestProef

Als er sprake is van pesten, vult het slachtoffer de PestProef in. Op dit formulier geeft het slachtoffer weer wat er gebeurd is, wie erbij betrokken zijn, wanneer het voor de leerling is opgelost en wat mogelijk de oplossing is om het in de toekomst te voorkomen. Daarna vult ook de vermoedelijke dader een formulier in, om zijn kant van het gebeurde toe te lichten.

Door het invullen van de PestProef voelen het slachtoffer en de dader zich beide serieus genomen. Het geeft de leerkracht de kans om meer inzicht te krijgen in wat er werkelijk speelt in de beleving van de leerling en in het groepsproces. Het ingevulde formulier is tevens leidraad voor de betrokken leerlingen en de leerkracht bij een oplossend gesprek. Hierin wordt besproken wat beide leerlingen

anders kunnen gaan doen om herhaling te voorkomen. Voor leerlingen van de onderbouw, die nog niet kunnen schrijven, is er een blanco PestProef waarop een tekening gemaakt wordt. De leerkracht gebruikt de getekende PestProef als leidraad bij het gesprek. Zo nodig voegt de leerkracht de gespreksinformatie toe aan de tekening. Als er sprake is van pesten, maakt de leerkracht hiervan een pestmelding in de digitale gedragsregistratie en vertelt hij de dader wat de consequentie is bij een volgende keer.

4.3-Definitie van pesten

Pesten is een systematische, psychologische, fysieke of seksuele handeling van geweld door een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van een of meer andere leerlingen van de groep of van de school.

We spreken van pestgedrag als het slachtoffer zich ongelukkig voelt, omdat hij stelselmatig wordt geconfronteerd met vervelend of agressief gedrag, of door een groep of een leerling wordt buitengesloten.

Er is sprake van een verbale of non-verbale uitingsvorm en van machtsongelijkheid.

Verschil tussen plagen en pesten

Plagen

Plagen gebeurt incidenteel; min of meer gelijke verhoudingen; tegenpartij kan zich verdedigen.

Plagen gebeurt in een situatie van gelijkwaardigheid. Het gaat om een prikkelend spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Door elkaar te plagen leer je zelfs met conflicten om te gaan.

Plagen stopt als de geplaagde aangeeft dat het niet leuk meer is.

Plagen gebeurt niet in een situatie van meerderen tegen één.

Plagen is ook iets dat erbij hoort. Je moet leren ermee om te kunnen gaan, of zoals Bob van der Meer zegt: *'Een grapje hoort erbij in het sociale verkeer.'*

Pesten

Het gebeurt structureel; ongelijke machtsverhoudingen; psychische of fysieke schade.

Een pester is erop uit om iemand te kleineren, waardoor hij zich zelf beter, superieur voelt.

Pesten houdt niet vanzelf op, als er niet wordt ingegrepen.

Pesten ontstaat binnen een sfeer van competitie of machtsstrijd.

Digitaal pesten

Als gevolg van technologische ontwikkelingen (internet, mailverkeer, sociale media) is het gevaar van digitaal pesten toegenomen. Het digitale pesten verschilt in meerdere opzichten van het traditionele pesten: het kan anoniem, non-stop en op afstand.

Signalen van pesten

Signalen van pesten door de dader:

- Altijd een bijnaam en nooit de eigen naam van het kind noemen
- Een klasgenoot telkens de schuld van iets geven
- Briefjes doorgeven
- Beledigen
- Belachelijk maken van lichaamskenmerken of een verkeerd antwoord in de klas.
- Bedreigen
- Een kind dwingen om spullen af te geven
- Een kind dwingen om handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld meenemen of snoep
- Schelden en schreeuwen tegen het slachtoffer
- Vernederen
- Opmerkingen over kleding maken
- Buiten school opwachten, slaan en schoppen
- Op weg naar huis achterna gaan
- Spullen afpakken, verstoppen of vernielen
- Tijdens de pauze achtervolgen op het schoolplein (ongevraagd een ander bespieden en achternalopen)
- Buitensluiten bij spel of als enige niet uitnodigen voor een feestje.

Signalen van pesten door het slachtoffer

- Soms beter met volwassenen dan met leeftijdsgenootjes kunnen opschieten
- Niet meer naar school willen (verzuim)
- Vaak klagen over hoofdpijn of buikpijn
- Thuis niets meer over school vertellen
- Nooit vriendjes mee naar huis nemen
- Nooit meegevraagd worden door een klasgenootje
- De schoolprestaties gaan achteruit.
- Mogelijke aanleidingen tot pestgedrag:
 - Problematische thuissituatie
 - Buitengesloten voelen
 - Moeite hebben met het aanvoelen van per ongeluk en expres
 - Iets snel ervaren als pesten en daar als zodanig op reageren
 - Voortdurend in een niet-passende rol geduwd worden
 - Voortdurend competitie met anderen willen aangaan
 - Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt
 - Zich minder voelen dan de rest door onderpresteren of een andere reden
 - In het verleden al slachtoffer geweest van pesten
 - Een ouder hebben die als kind gepest is.

Voorwaarden voor een goede aanpak

- Een professionele leerkracht kent het verschil tussen plagen en pesten.
- Plagen wordt niet als grensoverschrijdend gedrag gezien; dit valt binnen het professionele pedagogisch handelen van de leerkracht.
- Bij herhaling kan plagen wel pesten worden en wordt het grensoverschrijdend gedrag.
- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (slachtoffer, dader en de groep), leerkrachten, ouders, IB-er en directie.
- De school probeert pestproblemen te voorkomen met een preventief beleid.
- Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de leerlingen bespreekbaar worden gemaakt in preventieve groepsgesprekken. Dit kan met behulp van metaforen en het gebruik van ik-boodschappen en uitingen van wensen i.p.v. klachten.
 - Als iemand over je grenzen gaat of pest, zeg dan tegen de dader dat je dit niet leuk vindt en wilt dat hij stopt.
 - Als je ziet dat een ander zich niet respectvol gedraagt, zeg dan ook tegen de dader dat hij moet stoppen.
 - Als de leerling niet stopt, vertel dit dan aan de leerkracht. Dit is geen klikken, maar opkomen voor de veiligheid van de groep.
 - We hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid naar de groep en naar elkaar.
- Om dit gedrag concreet te maken, vraag je aan de leerlingen of dit gedrag een Goedoe verdient of dat het Gedoe is. (Voor meer informatie zie het blauwe kader op bladzijde 41)
- Als pesten optreedt zijn curatieve, oplossingsgerichte groepsgesprekken en groepsklimaat verbeterende interventies een middel om het pesten te verminderen en het groepsklimaat te verbeteren. (Voor meer achtergrond informatie zie paragraaf 6.6 en bladzijde 39. In deel 2 paragraaf 5.3, 5.5, 2.5 en hoofdstuk 3)
- Belangrijk is de samenwerking en communicatie met de ouders, ook als er nog niets aan de hand is. Een goed contact en de juiste informatie over de aanpak zijn nodig voor het voorkomen, signaleren en oplossen van problemen.
- De leerkracht wordt ondersteund door de anti-pestcoördinator, de IB-er en zijn directe collega's.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school ingrijpen. Wanneer de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, is de inschakeling van een pestcoördinator of externe deskundige nodig.
- Pestgedrag buiten schooltijd kan door ouders en leerlingen gemeld worden bij de leerkracht. De leerkracht kan dan de regels nog eens herhalen in de klas en heeft een inspanningsverplichting om het pesten te verminderen.
- De verantwoordelijkheid blijft in de thuissituatie te allen tijde bij de ouders.
- Ieder kind, maar ook iedere ouder, heeft het recht en de plicht hulp in te roepen van een vertrouwenspersoon.

4.4-Individuele- en groepsinterventies niet respectvol gedrag

Oplossingsgericht

Pesten is een groepsproces. Als het voor de leerkracht helder is dat er één dader is, maakt de leerkracht een individuele melding. Veelal is het een complex groepsproces dat al langere tijd bestaat. Dan is het wenselijk om eerst een oplossingsgerichte groepsinterventie te doen. Als het pesten niet afneemt, richt de aanpak zich op de daders, de assistenten en de meelopers. Voor de groepsinterventies zijn er verschillende mogelijkheden, afhankelijk van de visie van de school, de leerkracht, de groep, de situatie of de deskundigheid. De no blame groep, support- en steungroep aanpak zijn oplossingsgerichte groepsinterventies en gaan uit van de gezamenlijke verantwoording voor het hebben van een fijne groep. Samen1school geeft de voorkeur aan het gebruik van de no blame groep. Scholen die gewend zijn aan het gebruiken van een steungroep, hebben de keus om deze te blijven gebruiken. Voor het inzetten van de supportgroep is de hulp van een deskundige collega of externe deskundige noodzakelijk, daar een professionele oplossingsgerichte houding en gesprekstechniek hierbij vereisten zijn. Het relatie herstellende gesprek wordt gebruikt om de relatie te herstellen bij pestgedrag dat voortkomt uit oude ruzies of conflicten tussen de dader en het gepeste kind. Het herstel overleg wordt gebruikt bij het herstellen van relaties tussen meerdere personen of bij een complex interactie patroon in een subgroep. De Pauzekaart is een middel om de leerling individueel te ondersteunen bij zijn gedrag in de vrije momenten op het schoolplein. Een andere leerkracht dan de eigen leerkracht geeft deze leerling positieve feedback.

Curatief

Als bovenstaande interventies onvoldoende resultaat opleveren of de situatie een meer sturende rol vereist, wordt een meer curatieve, oplossingsgerichte interventie gebruikt.

Het groepsgesprek respectvol gedrag

Het groepsgesprek respectvol gedrag is een gesprek waarbij de gespreksleider duidelijk maakt dat het negatieve gedrag moet stoppen, omdat het niet bijdraagt aan het veilige gevoel van iedere leerling en de groep. Van iedereen wordt een bijdrage verwacht aan de verbetering van de groepssfeer. Leerlingen die ook betrokken zijn bij het pesten worden gezien als mededader. Deze leerlingen hebben vervolgens drie mogelijkheden om het negatieve gedrag te stoppen:

- het pesten stoppen
- weggaan uit de situatie
- een leerkracht waarschuwen

Doet de leerling dit niet dan krijgt hij als waarschuwing een melding in de digitale gedragsregistratie bij melding zonder consequentie. Bij deze melding wordt tegen de leerling gezegd:

- De volgende keer dat jij bij een pestincident staat of toekijkt moet je de PestProef invullen.
- Je krijgt je eerste melding pesten.
- Je krijgt een brief mee voor je ouders.

Op deze manier worden de meelopers en de assistenten ook als daders gezien en aangepakt.

Enkele andere simpele vragen aan de leerling zijn:

- 'Wat heb jij gedaan om dit pesten of deze onveilige situatie te stoppen?'
- 'Heb je een juf of meester geroepen?'
- 'Verdien je met dit gedrag een Goedoe?'
- 'Ervaart de gepeste leerling jullie reactie als een opsteker of een afbreker?'

Het kindplan

Het kindplan is zowel preventief als curatief. De leerling bedenkt samen met de leerkracht welk gedrag er wordt verwacht en wat de consequenties zijn bij het overschrijden van de grenzen.

Dit kindplan met de positief gestelde afspraken kan ook ingezet worden na het gebruik van de pauzekaart. Bij het overschrijden van de gemaakte afspraken wordt er een melding van pesten zonder consequentie gemaakt. Deze melding wordt gezien als een waarschuwing. Bij de volgende melding wordt het een eerste pestmelding. De leerkracht handelt dan volgens de consequentie- & interventieladder eerste keer pesten. Lukt het de leerling om het verwachte gedrag toe te passen, krijgt de leerling positieve feedback. Dit succes kan gevierd worden met een kleine groepsbeloning.

4.5-Ouders

Gesprek bij eerste pestincident

De ouders zijn al op de hoogte van het beleid en de aanpak van de school bij pesten. Zij weten dus, dat zij bij de eerste melding in de digitale gedragsregistratie worden uitgenodigd voor een gesprek om samen te werken aan ander gedrag. Mocht een kind onder behandeling zijn van externe deskundigen, worden deze direct geraadpleegd om te komen tot een effectief werkende aanpak. Dit wordt direct opgepakt door de ouder, de leerkracht en de IB-er.

Brief bij tweede maal pestincident

Bij de tweede maal krijgen het slachtoffer en de dader een brief mee naar huis. In deze brief staat dat hun kind betrokken is bij een pestincident. Op de brief staan gespreksadviezen en de ouders worden uitgenodigd voor een gesprek op school. De brief moet als gelezen ondertekend worden door de ouders.

Brief aan de ouders van de assistent en de meelopers

Bij herhaling van pesten kunnen ook de meelopers en assistenten bij het pesten een brief mee naar huis krijgen. In deze brief staat dat hun kind actief of passief betrokken was bij het incident en wat het beleid van de school is. Ouders worden nog niet op gesprek gevraagd. In de brief staan gespreksuggesties en adviezen voor de ouder om dit met zijn kind te bespreken. Ook voor deze leerlingen geldt dat pesten, of het passief aanwezig zijn, moet stoppen. Bij herhaling wordt er een melding gedaan in de digitale gedragsregistratie.

5-Aanpak herhaald plagen

- Het slachtoffer dat geplaagd wordt, komt bij de leerkracht.
- De leerkracht constateert of er sprake is van plagen of pesten.
- Is het plagen, dan valt dit onder het pedagogisch handelen van de leerkracht.
- Als er sprake is van herhaald plagen, laat de leerkracht het slachtoffer en de dader de PestProef invullen. De leerkracht geeft aan wanneer hij er met de leerlingen op terugkomt. Het slachtoffer kan direct beginnen met het invullen en kan zijn verhaal kwijt. De leerkracht kan met de groep gewoon doorgaan met het geplande lesprogramma.
- Op een later tijdstip constateert de leerkracht aan de hand van de door beide ingevulde PestProef of het daadwerkelijk om pesten gaat, of dat één van beiden een andere werkelijkheid ervaart.
- Beide leerlingen worden positief benaderd en aan de hand van de ingevulde PestProef volgt er een oplossend gesprek met de betrokken leerlingen.
- De leerkracht maakt een digitale melding van het incident in de gedragsregistratie.
- Hij vertelt wat de consequenties zijn bij de volgende keer.
- De vervolgstappen en consequenties vindt de leerkracht terug onderaan de melding in de digitale gedragsregistratie en op de consequentie- & interventieladder.

Respect voor het gevoel

Hierbij gaat het niet om het achterhalen van de feiten. Geen waarheidsbevinding. Er wordt als eerste aandacht gegeven aan het gevoel van het slachtoffer en de mogelijke oorzaak achter het gedrag van de dader.

De leerkracht helpt het kind zijn gevoel te benoemen. Op het moment dat het gevoel erkend is, kan de leerling weer oplossingsgericht gaan denken.

Belangrijk is om te onderzoeken wanneer het probleem voor het slachtoffer is opgelost en hoe

5.1- Consequentie- & interventieladder pesten

Actiepunten bij de eerste keer pesten

Kind

- Het **slachtoffer** kan direct beginnen met het invullen van de PestProef.
- De leerkracht kan met de groep gewoon doorgaan met het geplande lesprogramma.
- De **dader**, als deze bekend is, vult ook de PestProef in.

Leerkracht

- De leerkracht constateert of er sprake is van pesten of dat er iets anders aan de hand is.
- **Melding** De leerkracht maakt een melding in de digitale gedragsregistratie van zowel de dader als het slachtoffer.
- Beide leerlingen worden positief benaderd en aan de hand van de ingevulde PestProef volgt er een oplossend gesprek met het slachtoffer en de dader.
- De leerkracht geeft na ieder gesprek aan wanneer hij er met de leerling op terugkomt.
- Hij maakt duidelijk dat de leerling altijd bij hem terecht kan.
- **Contact ouders**
 - Neem contact op met de ouders van het slachtoffer.

Tip

Zijn de emoties van de gepeste leerling nog niet afgenomen na het invullen van de PestProef, laat de leerling dan nog een tekening maken over zijn emoties.

Help het kind daarna om weer gewoon mee te draaien. Geef hem een taakje met een andere leerling, laat het kind samen met een andere leerling buiten spelen of help hem weer aan zijn schoolwerk te gaan.

- Zorg dat je in gesprek komt met de ouders van de dader.
- Vraag of de ouders iets bemerkt hebben en of er een oorzaak is voor dit gedrag.
- Bespreek samen de aanpak om te komen tot gedragsverandering.
- **Oplossend gesprek**
 - plannen en voeren met het slachtoffer en de dader.
 - Dit gesprek vastleggen in het leerlingvolgsysteem.
- **Relatie herstellend gesprek** . Als het om een oude ruzie gaat of iets uit het verleden, wat nog steeds niet is opgelost, leidt de leerkracht het gesprek met de dader en het slachtoffer. Breng de ouders hiervan achteraf op de hoogte.
- **Evalueer** regelmatig met alle betrokkenen. Geef beide leerlingen regelmatig positieve feedback.
- **Geen pesten:** Als er geen sprake is van pesten, maar één van de leerlingen ervaart het wel als zodanig of beleeft de werkelijkheid anders, wordt er toch een melding gedaan in zijn gedragsregistratie. De leerkracht meldt dit als gedrag zonder consequentie. Deze leerlingen kunnen vaak moeilijk onderscheid maken tussen per ongeluk en expres of hebben een groot rechtvaardigheidsgevoel. Deze leerlingen moeten gemonitord worden en zo nodig begeleid. (Zie voor meer informatie deel 2 hoofdstuk 7)

Lees zo nodig in de handleiding de hoofdstukken over pesten, groepsprocessen en tips voor de start van een nieuw schooljaar.

Ouder

- De ouders van het slachtoffer en de dader denken mee over de gedragsverandering van hun kinderen.
- Zij zijn op de hoogte van de aanpak van de school.

Actiepunten bij de tweede keer pesten:

Kind

Het gepeste kind en de dader vullen de PestProef in.

Leerkracht

- De leerkracht constateert of er sprake is van pesten.
- **PestProef:** het slachtoffer en de dader vullen de PestProef in.
- De leerkracht geeft aan de leerlingen aan wanneer zij hierover in gesprek gaan.
- **Gesprek met de dader en het gepeste kind.**
- Met de PestProef als leidraad houdt de leerkracht met de dader en het slachtoffer een oplossingsgericht gesprek, waarbij vooral de nadruk ligt op wat beide leerlingen anders kunnen doen.
 - ‘Wat kunnen jullie samen anders doen en afspreken?’
 - ‘Wie kan jullie daarbij helpen?’
- **Consequentie bij de volgende keer:** Vertel aan de dader dat hij bij de volgende keer een gedragscontract krijgt.
- **Brief meegeven aan de dader en het slachtoffer** voor hun ouders.

In de brief wordt verteld dat er sprake is van een pestincident, waarbij hun kind betrokken is geweest. In de brief worden de ouders uitgenodigd voor een individueel gesprek. Deze brief moet ondertekend terug.
- **Oudergesprekken** plannen.
- Gesprek vastleggen in het leerlingvolgsysteem als dit een schoolafpraak is.
- **Melding maken** in de digitale gedragsregistratie.
- De **groepsaanpak verbetering** van de **groepssfeer** wordt gecontinueerd en geïntensiveerd in de groep en op de vrije momenten op school. (Zie voor meer tips deel 2 hoofdstuk 3 en 4)
- **No blame** groep, de support- of de steungroep wordt opgepakt of gecontinueerd.
- De leerkracht wordt actief ondersteund door collega's, de IB-er, de coördinator Positief Gedrag of de anti-pestcoördinator.

Ouders

- **Brief** De leerkracht geeft een brief voor de ouders mee, die ondertekend als gelezen terug moet.
- **Afzonderlijke gesprekken** met de ouders van het slachtoffer en de dader.
- Nogmaals kijken hoe de ouders samen met de leerkracht het kind kunnen steunen.
- **Volgende keer:** Het kind krijgt bij de volgende keer een gedragscontract.

Groep

Mocht de situatie complex zijn en heeft de groepsaankpak tot nu toe onvoldoende resultaat, gaat de leerkracht samen met de coördinator Positief Gedrag of de IB-er een effectievere aankpak bedenken. Hiervoor kan men gebruik maken van de meldingen van de daders en de slachtoffers in de digitale gedragsregistratie, een Pesttest of een (externe) deskundige. Dit zorgt voor meer inzicht in de verschillende rollen binnen de groep.

Mogelijkheden:

- Pesttests online
 - de gratis pesttest van Prima <http://www.veiligheid.nl/p>
 - de gratis pesttest op de site van Posicom www.posicom.nl/
 - de test van www.pesttest.nl;
- hulp van de pestcoördinator of een externe deskundige;
- contact opnemen met samen1school;
- **doorverwijzen** van leerlingen naar hulpverlenende instanties;
- **herstel overleg**. Dit overleg wordt gebruikt voor incidenten die over en weer plaats vinden. Ga met de betrokken leerlingen en ouders om tafel zitten. Mogelijk kan een collega, IB-er, anti-pestcoördinator, vertrouwenspersoon, aandachtsfunctionaris of de pestcoördinator de leerkracht hierbij ondersteunen;
- het **surveillance rooster** optimaliseren. Wijs alle betrokken medewerkers op de noodzaak van goed toezicht. Licht ze in om wie het gaat en wat ze kunnen doen. De surveillerende collega's geven positieve feedback bij verbetering van gedrag en grijpen direct in bij onveranderd gedrag.

Aankpak groep

De aankpak is afhankelijk van de groep, de leerkracht en de aard van het probleem. Er kan gebruik gemaakt worden van:

- een groepsgesprek om het groepsklimaat te verbeteren. Gebruik metaforen. *'Wat kun jij als leerling van deze groep doen om te zorgen dat de regen weg gaat?'* (Voor gebruik metaforen zie deel 2 , blauw kader bladzijde 32)
- een groepsgesprek over pesten. Hierbij gaat het erom de groepsnorm bij te sturen.
- Gebruik filmpjes van YouTube. Het is belangrijk om te weten of de populaire leerlingen voor of tegen pesten zijn.
- een herstelgesprek met de betrokkenen. Leg de positief gestelde afspraken vast op de Pauzekaart of in het kindplan.
- een buddy voor het slachtoffer. Een leerling die door het slachtoffer vertrouwd wordt, kan het slachtoffer ondersteunen in ander gedrag of in een ander reactiepatroon.
- een buitenspeelplan, waarbij de leerkracht voor het buitenspelen bespreekt wie met wie gaat spelen, waarmee en waar. Handig is om aantrekkelijk buitenspeelmateriaal aan te bieden of mee te laten nemen. Leer de leerlingen eventueel in de spelles een leuk buitenspeelspelletje aan.
- de klassenfoto als middel om te achterhalen met welke klasgenoten het slachtoffer nog meer kan spelen.

- spellen in de groep :
 - het kwaliteitspel
 - het complimentenspel
 - samenwerkingsopdrachten bij gym i.p.v. competitieve spelen (Groene spelenboekje van Van den Einden)
- de **no blame groep**, supportgroep of steungroep.
- een leuke activiteit met de groep. Denk daarbij aan samenwerken en het hebben van een gemeenschappelijk doel met een groepsbeloning.
- **sociale leerlingen die goed in de groep liggen**. De leerlingen die niet rechtstreeks bij het pesten betrokken zijn, kunnen het slachtoffer meer bij hun activiteiten betrekken.
- **gesprekken met meelopers en assistenten**. De meelopers of assistenten worden aangesproken op hun gedrag met een nieuwsgierig open houding. Geef de leerlingen inzicht en kom erachter waarom ze dit gedrag laten zien. Waar zijn zij bang voor? Wat willen ze met hun gedrag bereiken? Bij geen verbetering van gedrag, geef je aan deze leerlingen aan dat zij door hun gedrag het pesten blijven aanmoedigen. Net zoals omstanders bij geweld de politie moeten bellen, omdat ze anders strafbaar zijn, moet jij het pesten stoppen, de leerkracht roepen of weggaan bij het incident.
 - als jij je hier niet aan houdt, wordt dit genoteerd in de gedragsregistratie;
 - je bent getuige van Gedoe. Ook jij moet zorg dragen voor de ander en de groep;
 - betrek deze leerlingen in het buitenspeelplan of geef ze een andere taak;
 - Pauzekaart of kindplan. Geef deze leerlingen een Pauzekaart met daarop welk gedrag je van hen verwacht. Als dit onvoldoende werkt, maak je met deze leerlingen een kindplan;
 - gescheiden buitenspelen. De dader(s), de meelopers of de assistenten moeten met een andere groep buiten spelen of binnen de eigen groep verspreid over het schoolplein.
- **(Curatieve) groepsgesprekken respectvol gedrag**. Bij herhaling of bij toename van pestgedrag voert de leerkracht, de IB-er, de anti-pestcoördinator, of een directielid een dwingend gesprek. Een hulpvraag aan de leerlingen hierbij is: 'Verdienen jullie met dit gedrag een Goedoe? Nee, dan is het Gedoe! Wat kunnen jullie doen om wel een Goedoe te verdienen?' De afspraken worden vastgelegd, mogelijk op de muurkrant en de individuele overtredders krijgen een kindplan. Ouders informeren van de groep. Stuur eventueel een brief aan de ouders van de groep of houd een ouderavond. Doe dit na overleg met de directie. Het team moet deze avond goed voorbereiden. Overtreders krijgen een kindplan.
- **Ouders van de groep informeren**. Stuur eventueel een brief aan de ouders van de groep of houd een ouderavond. Doe dit na overleg met de directie. Het team moet deze avond goed voorbereiden.

Actiepunten bij derde keer pesten

Gedragcontract

- **PestProef** invullen. Laat de dader en het slachtoffer de PestProef invullen.
- **Melding** in de gedragsregistratie bij het slachtoffer en de dader.
- **Brief mee aan de ouders met een afspraak voor de volgende dag.**

* Aanpak meelopers en assistenten

Op het moment dat de leerkracht constateert dat de meelopers en de assistenten betrokken blijven bij pestincidenten, ook na het voeren van groepsgesprekken en individuele gesprekken, gaat de leerkracht over tot een meer individueel sturende aanpak.

Door de vraag te stellen 'Verdien je met dit gedrag een Goedoe of is het Gedoe?', weten de leerlingen dat hun gedrag negatief is en niet zorgt voor een veilige school voor elke leerling.

De leerkracht moet de veiligheid van de andere leerlingen waarborgen, dus hij moet de leerling aanspreken op dit ongewenste gedrag. Daarnaast wil de leerkracht de leerling graag helpen om zijn gedrag te verbeteren. (Voor meer achtergrond informatie.....Gedoe of Goedoe zie.....)

De leerkracht voert een gesprek met de ouder en het kind om samen te onderzoeken, waarom het kind dit gedrag vertoont. De leerkracht geeft duidelijk aan dat dit gedrag moet stoppen. De leerkracht wil, samen met de ouders, het kind ondersteunen om het anders aan te pakken.

Samen1school biedt drie mogelijkheden om de afspraken vast te leggen en te monitoren.

Pauzekaart. Op deze kaart staan de concreet positief gestelde gedragsafspraken, die per dag worden afgevinkt. Na een week kunnen de leerkracht en de ouder zien, welke positieve feedback het kind heeft ontvangen. Deze oplossing is niet curatief en gaat er vanuit dat bij het benoemen van het gewenste gedrag en het ontvangen van positieve feedback, het gewenste gedrag toeneemt.

Het kindplan is zowel preventief als oplossingsgericht. Daarnaast begrenst het ongewenst gedrag. Dit kindplan met de positief gestelde afspraken wordt ingezet als het gebruik van de Pauzekaart onvoldoende resultaat heeft opgeleverd. Dit kindplan is ook te gebruiken ter ondersteuning van gedragsverbetering in de groep.

Melding zonder consequentie. Bij de eerste overschrijding wordt deze melding gezien als waarschuwing. Tijdens het oplossende gesprek wordt aan de leerling gemeld dat dit ongewenste, respectloze gedrag moet stoppen. Bij de volgende overschrijding wordt deze leerling als mededader gezien. De dader moet de PestProef invullen om aan te geven wat zijn rol bij dit incident was.

De ouders krijgen een brief dat hun kind betrokken was bij een pestincident. In de brief staan gespreksadviezen en de ouder wordt uitgenodigd voor een gesprek op school. Deze brief moet door de ouders als gelezen ondertekend worden.

- De **IB-er** voert het gesprek en stelt samen met de ouders en het kind het gedragscontract op met positief gestelde gedragsafspraken.
- De ouders en het kind worden nogmaals gewezen op de consequenties bij een volgende overschrijding.
- **Ondertekenen van het gedragscontract** door de ouders en het kind.
- Geef de ouders en het kind het protocol of de consequentie- & interventieladder mee, zodat zij kunnen zien wat de volgende overtreding inhoudt.
- De groep wordt op de hoogte gebracht.

Vervolgstappen bij eerste keer overtreding gedragscontract

De vervolgstappen bij overschrijding van het gedragscontract bij pesten zijn hetzelfde als de vervolgstappen bij overschrijding van het gedragscontract bij grensoverschrijdend gedrag.

6-Adviezen gespreksvoering

6.1-het gepeste kind

- Gebruik de PestProef als leidraad.
- Komen de PestProeven van het slachtoffer en de dader overeen, laat dit dan merken aan het kind.
- Als deze niet overeenkomen, vraag dan door.
- Spreekt de dader niet de waarheid of ervaart het slachtoffer de werkelijkheid anders? Mogelijk heeft één van beide leerlingen een negatief intern werkschema en ervaart hij alles als expres.
 - Bespreek deze leerling met de vorige leerkracht.
 - Bespreek deze leerling met de coördinator Positief Gedrag of de IB-er.
 - Betrek de ouders bij de verdere begeleiding.
- Neem het verhaal van het slachtoffer serieus.
- Ga na wat er gebeurt en vang het kind op. Het gaat niet om waarheidsbevinding. Het gaat erom dat het kind het als zijn waarheid ervaart. Sta stil bij het gevoel van het kind. Vat het zo nodig samen.
- Pas als het gevoel benoemd is, voelt het kind zich begrepen. Daarna kan hij pas verder en heeft hij ruimte in zijn hoofd om te bedenken wat hij anders kan doen.
- Zeg niet meteen wat hij anders kan doen, dit schaadt zijn zelfvertrouwen. Laat het kind zelf bedenken wat hij bij een volgende keer anders zou kunnen doen.
- Versterk het zelfbeeld van het kind. Ga in op positieve kind kenmerken of op positieve reacties van de groep, om zijn zelfbeeld te versterken.
- Ga op zoek naar de reden waarom het kind gepest wordt. Soms zal het kind extra begeleiding nodig hebben om anders te reageren of het anders te ervaren. Neem het kind serieus, het kind beleeft het zo en dat is het vertrekpunt voor verdere begeleiding.
- Vraag het slachtoffer eerst wat zijn tip voor de ander is en daarna welke tip hij voor zichzelf heeft.
- Voor het slachtoffer is het belangrijk om te benoemen wanneer het probleem voor hem is opgelost.
- De leerkracht geeft aan dat:
 - hij zijn ouders gaat bellen;
 - hij erop terugkomt;
 - hij een kort lijntje wil houden om te weten hoe het met de leerling gaat.
- Geef zo nodig het kind de kans om na het gesprek een tekening te maken over zijn gevoelens of hoe hij het anders gaat doen. Geef hem eventueel een taakje samen met een andere leerling of laat hem buitenspelen met een ander kind. Op deze manier geef je de leerling de kans om zich weer te herstellen.

Als leerkracht kun je nagaan of het gaat om oud zeer. Soms voelen kinderen zich gepest, omdat er jaren geleden iets is gebeurd. Dit is blijven hangen en zorgt voor een negatieve reactie van het slachtoffer. In dit soort gevallen is het handig om direct een relatie herstellend gesprek te houden tussen het slachtoffer en de dader. Zo'n gesprek wordt voorgezeten door de leerkracht en is een oplossingsgericht gesprek. (Zie relatie herstellend gesprek paragraaf 6.3)

6.2-de dader

- Neem het kind serieus.
- Komen de PestProeven van het slachtoffer en de dader wel of niet overeen? Het gaat niet om waarheidsbevinding. Het gaat erom dat het kind het als zijn waarheid ervaart. Sta stil bij het gevoel van het kind.
- Kwets of kleiner hem niet. Je wijst hem niet als persoon af, wel zijn gedrag. Houd je relatie goed, want alleen dan kun je hem verder begeleiden.
- Probeer erachter te komen waarom hij het doet. Dit kind heeft ook goede eigenschappen, dus probeer zijn kwaliteiten om te buigen naar ander gedrag. Bedenk wel dat het kind dit gedrag gebruikt om zijn doel te bereiken. Hij heeft geen ander doel nodig, wel ander gedrag. (Zie voor meer informatie deel 2 hoofdstuk 7)
- Jukt hij of spreekt hij de halve waarheid, vertel dan wat je hebt gezien.
- Maak samen afspraken:
 - wat doe je om het goed te maken? Wanneer is het voor jou opgelost?
 - heb je een tip voor het slachtoffer en voor jezelf?
 - wat kunnen jullie de volgende keer doen?
- Ga op zoek naar de redenen van het pesten
 - oud conflict?
 - zoeken naar aandacht van...?
 - status in de groep?
 - vroeger zelf gepest of geplaagd?
 - wordt hij thuis of op straat gepest?
 - bang om gepest te worden?
 - is er iets in de thuissituatie?
 - kan de leerling de leerstof goed aan?
 - speelt er iets anders?
- Dit kind heeft verdere begeleiding nodig. Straal als leerkracht uit, dat je vertrouwen hebt in de gedragsverandering van de leerling. Hij is in staat om ook zijn positieve leiderseigenschappen te laten zien. Geef de leerling de kans om te veranderen. Denk aan de selffulfilling prophecy. (zie voor meer informatie deel 2 paragraaf 6.2)
- Zorg dat de dader zelf ander gedrag gaat bedenken. Hij blijft zelf verantwoordelijk. Ondersteun hem wel om het doel achter zijn negatieve gedrag op een positieve manier te bereiken. Ondersteun hem de komende tijd bij zijn inzet tot gedragsverandering, door het geven van positieve feedback en laat merken dat je er vertrouwen in hebt.
- Als het slachtoffer en de dader het samen kunnen oplossen of goedmaken, begeleid dit dan tijdens een herstelgesprek. Het vraagt om een inspanning van de dader en vergevingsgezindheid van het slachtoffer.
- Zorg dat de dader met zijn inspanning de beloning krijgt van de groep, want daar gaat het hem vaak om. Geef hem dan positieve feedback.
- Bied duidelijke grenzen: 'wie te ver gaat, spreken we aan op dit gedrag. Dit doen we omdat iedereen zich veilig moet voelen. Zo houden we een fijne groep.'

Interventies bij pesten

Bij pesten kan er gebruik worden gemaakt van verschillende interventies. Denk aan:

- Het relatie herstellend gesprek
- Een herstel overleg kinderen en ouders
- De No blame groep
- Het groepsgesprek respectvol gedrag

Aan het einde van deze interventies kunnen de positief gestelde afspraken weergegeven worden op een PauzeKaart, in een kindplan of op de muurkrant.

De keuze van de interventie en het weergeven van de afspraken zijn afhankelijk van de situatie, de intensiteit, de duur en de complexiteit van het incident.

6.3-Relatie herstellend gesprek

Een relatie herstellend gesprek is een gesprek waarbij de leerkracht de gespreksleider is. Het gesprek heeft als doel inzicht te geven in de ander en aan de ander. De leerkracht schat zelf in of dit gesprek grote kans van slagen heeft.

Een relatie herstellend gesprek heeft alleen zin als er min of meer sprake is van gelijkwaardigheid.

Heeft de leerkracht het vermoeden dat het gaat om echt pesten, waarbij duidelijk sprake is van machtsongelijkheid of een groot status verschil, is een relatie herstellend gesprek niet aan te raden. In dat geval voert de leerkracht eerst met beide leerlingen apart een gesprek.

Een relatie herstellend gesprek is alsnog zinvol, als na deze gesprekken blijkt dat:

- beide leerlingen weten 'hoe het opgelost kan worden';
- het gaat om oud zeer of een oude ruzie;
- het gaat om verkeerd interpreteren.

De leerkracht plant dit gesprek op een moment dat hij er ook tijd voor heeft. Laat direct aan de leerlingen weten wanneer jullie dit gesprek zullen voeren.

Denk aan de communicatie afspraken die ook in het groepsgesprek gebruikt worden:

- luister respectvol naar elkaar;
- spreek met een ik-boodschap;
- uit geen klacht, maar een wens.

De leerkracht stelt de vragen en houdt met een open, neutrale houding de regie:

'Ik heb de PestProeven doorgelezen en met jullie allebei gesproken.'

'Ik heb het idee dat..... Belangrijk is nu ook dat jullie dit van elkaar weten.'

'Ik denk dat we met elkaar heel ver komen om dit op te lossen, omdat jullie dit ook allebei willen.'

De gepeste leerling is afgekort als GL de dader als D.

De leerkracht beoordeelt zelf aan wie hij de eerste vraag stelt.

GL en D: Wat dacht je toen het gebeurde ?

D: Wat zag je toen het gebeurde aan?(.naam GL)

GL en D: Hoe denk je er nu over?

GL: Wat was voor jou het ergste?

D: Wist je dat? Was dat ook jouw bedoeling?

GL en D: Jullie hadden allebei een tip voor de ander en voor jezelf.

De leerling mag zo nodig zijn eigen PestProef inkijken.

'Is dit nog steeds een goede tip? Kun je de tip voor de ander ook anders formuleren, nu je dit allemaal hebt gehoord?'

GL en D: Hoe zou jij de volgende keer reageren of het anders willen doen?

De leerkracht kijkt beide leerlingen aan om te zien of ze allebei instemmen of dat de leerlingen nog iets aan de oplossing willen toevoegen. Laat de leerlingen op achterkant van hun eigen PestProef noteren aan welke afspraken zij zich willen houden. De leerlingen zetten zo nodig hun handtekening eronder.

D en GL: Is het nu voor jullie beiden opgelost?

Bespreek ook hoe je elkaar hierbij kunt helpen of wie erbij kan helpen. De leerkracht spreekt zijn vertrouwen uit en geeft aan dat hij de komende week in de gaten houdt of het hen wel of niet lukt. Hij geeft een compliment of herinnert de leerling aan de gemaakte afspraak.

Evaluatie

Maak een vervolgspraak voor de volgende week of zo nodig eerder. Zorg vervolgens voor een herstellende activiteit die de leerlingen samen kunnen doen, laat de leerlingen lekker in de pauze buiten spelen of laat ze gewoon weer aan het werk gaan in de groep. Let erop dat ze in goede harmonie weggaan!

De komende week

De daaropvolgende dagen geeft de leerkracht positieve feedback aan de leerlingen.

Bevestig hun gedrag als de leerlingen het goed doen of goed proberen, want dat is een complimentje waard! Denk aan de kracht van de lach!

Punten die bij kunnen dragen aan een goed verloop van het gesprek.

Ga met de leerlingen rond de tafel zitten en stel ze op hun gemak. Een glaasje water of limonade helpt enorm om de setting al anders te maken.

Nog beter is om de dader in te laten schenken en de beker aan het slachtoffer te geven. Hiermee creëer je een open houding.

De PestProeven zijn leidraad bij het gesprek, maar ga deze niet voorlezen. Dit kan er voor zorgen dat de emoties weer oplaaien, omdat de leerlingen in gaan zoomen op het gebeurde i.p.v. te denken in oplossingen. Praat in het nu en doe niet aan waarheidsbevinding. De leerkracht stelt de vragen, die de leerlingen beurtelings aan elkaar beantwoorden.

Het gaat erom dat de boodschap overkomt bij de andere leerling. De leerkracht helpt de leerlingen hun gedachten te verwoorden, vraagt door en vat samen.

6.4-Herstel overleg kinderen en ouders

Dit overleg wordt alleen gebruikt als de situatie te complex is om alleen met de betrokken leerlingen naar een oplossing toe te werken. De opzet lijkt op het relatie herstellende gesprek tussen dader en gepest kind.

Bij dit gesprek zijn mogelijk meerdere leerlingen betrokken en hun ouders zijn hierbij aanwezig. De ouders luisteren en vullen hun kind aan, als hierom wordt gevraagd. Het is juist de bedoeling dat de leerlingen aan het woord zijn en met elkaar het gesprek voeren.

Alle betrokkenen gaan met een neutrale leerkracht op zoek naar manieren om de schade te herstellen.

Het gesprek verloopt via de volgende stappen:

- De leerkracht legt de bedoeling en de procedure van het gesprek uit. Handig is voor de leerlingen een bekertje limonade in te schenken, dit beïnvloedt onbewust het proces. Bij de start krijgt elke deelnemer de kans om zijn aandeel te verduidelijken; gedachten en gevoelens horen hierbij.
- Vat zo nodig samen en vraag elke leerling of je het goed verwoord hebt. Probeer het gevoel mee te nemen in de samenvatting.
- Vaak is de relatie nu al hersteld. Creëer gezelligheid, benadruk de goede tijden die ook genoemd zijn in het gesprek. Probeer de kinderen een leuke opdracht te geven om samen met de hele groep op een ander tijdstip uit te voeren. Dit is een soort informele afsluiting van het gesprek. Het gaat om informeel contact en een hapje en een drankje helpen hierbij.
 - Spreek met de leerlingen af wat ze gaan doen en hoe zij het aan de groep gaan vertellen. Zorg er wel voor dat hun idee haalbaar is.
 - Plan de activiteit met de groep en geef de leerlingen positieve feedback.
 - Evalueer met de leerlingen de geslaagde activiteit en laat ze elkaar positieve feedback geven.
- **Soms hebben de leerlingen meer tijd nodig.** De leerkracht sluit het gesprek af door de ouders te melden dat de leerkracht op een ander moment met de leerlingen verder gaat. Plan de afspraak met de leerlingen en bespreek met de ouders hoe ze op de hoogte worden gehouden.
- De deelnemers bedenken elk een plan om er toch samen uit te komen.
- De leerkracht zoekt naar overeenkomsten in de gemaakte plannen, bespreekt deze en neemt ze op in een nieuw herstelplan.
- De leerkracht spreekt met de kinderen af wanneer hij hun gedrag gaat evalueren en op welke wijze behaald succes gevierd zal worden.
- Dit samen bedenken, versterkt het gezamenlijke doel om het plan te laten slagen.
- Geef de leerlingen de komende dagen individueel positieve feedback.
- Creëer een sfeer waarbij de leerlingen elkaar complimentjes geven.
- Tijdens het (tussen-) evaluatie gesprek benoemen de leerlingen elkaars sterke punten en formuleren samen zo nodig verbeterpunten. Bij voldoende vooruitgang bedenken de betrokken leerlingen een beloningsactiviteit die zij samen voor de hele groep organiseren om dit te vieren.

Tips voor leerkrachten en ouders

- Gepeste kinderen verliezen hun zelfvertrouwen. Leerkrachten en ouders kunnen samen met het kind nagaan waar het goed in is, op welk gebied dan ook.
- Stimuleer het kind om aan sport te doen, een cursus te volgen, iets te zoeken waar hij goed in is. Hierdoor wordt hij lichamelijk en mentaal sterker. Moedig hem hierin aan.
- Laat het kind lid worden van een vereniging of de scouting.
 - Daar leren zij nieuwe vrienden te maken zonder te imponeren, stoere taal te gebruiken of agressief te zijn.
 - De spelregels van een teamsport helpen het kind om met afspraken te leren omgaan en met 'het gevoel dat iets niet eerlijk is'.
 - Het anders omgaan met nieuwe vrienden kan het kind helpen om zijn gedrag te veranderen.
 - Sport helpt ook bij het leren omgaan met winnen en verliezen, euforie en teleurstelling en het ontwikkelen van teamgevoel.
- Oefen thuis met het anders reageren. Het is echt moeilijk om het anders te gaan doen.
- Het CJG kan de ouders helpen bij gedrags- en opvoedingsproblemen thuis of het aanleren van ander gedrag.

6.5-No blame groep

No blame past in de visie dat pesten een groepsprobleem is. Het is een tweesporenbeleid, waarbij de dader onderdeel uitmaakt van de no blame groep en het slachtoffer individueel begeleid wordt. Bij de no blame aanpak helpen we de dader, het slachtoffer en de groep om het anders te gaan doen. Niemand krijgt de schuld, we denken juist oplossingsgericht. De dader wordt niet als zodanig genoemd.

Het proces verloopt in 7 stappen:

1. De leerkracht praat aan de hand van de PestProef met het slachtoffer over zijn gevoelens en de mogelijke reden erachter. Feiten zijn niet echt belangrijk voor dit gesprek, het gaat om het erkennen van zijn gevoel.
2. Het slachtoffer maakt zo nodig een tekening, of schrijft een verhaal of gedichtje over zijn gevoelens.
3. De leerkracht brengt een zestal leerlingen bij elkaar: de dader, de meelopers, buitenstaanders met goede sociale vaardigheden en behulpzame leerlingen. Het slachtoffer is niet aanwezig en wordt vertegenwoordigd door de leerkracht.
4. In een gesprek met deze groep legt hij uit wie zich slecht voelt in de klas en waarom dit zo is. De creatieve uiting van het slachtoffer maakt zijn ellendige gevoel duidelijk. Benadruk dit gevoel. Het gaat niet om beschuldigen en het gaat niet om waarheidsbevinding.
5. *'Ik vraag jullie het te helpen oplossen.'*
6. De groep formuleert voorstellen: iedereen doet dat in de ik-vorm. *'Ik zal hem'* De leerkracht leidt het gesprek en laat vooral het bedenken aan de groep over. Laat subtiel je bewondering horen. Dit moedigt kinderen aan en zij komen in hun kracht.
7. De groep voert hun voornemens in de komende week uit.

De komende week:

Stimuleer de groep, de leden van de no blame groep en het slachtoffer in hun pogingen om de sfeer te verbeteren. Geef non-verbale complimenten, laat merken dat je hun pogingen ziet. Geef positieve feedback om het veranderende gedrag nog meer te ondersteunen.

Lukt het niet, of zie je weerstand bij een kind van de no blame groep, ga dan met deze leerling individueel in gesprek. Geef het kind de kans om zijn weerstand te verwoorden. Daarna heeft het kind weer ruimte om een constructieve rol in te nemen. Geef duidelijk aan dat je het gevoel begrijpt, maar dat het gedrag wel moet stoppen.

Na een week:

Slachtoffer

Evaluatie en coaching gesprek met het slachtoffer. 'Hoe ging het van de week? Wat ging er al anders? Hoe heb jij hierop gereageerd?' Zijn er al kleine pogingen tot verandering van gedrag bij het slachtoffer, stimuleer hem dan om dit gedrag uit te breiden.

No blame groep

Evaluatiebijeenkomst met de no blame groep. Denk aan het communiceren in ik-boodschappen, het geven van opstakers, het respectvol luisteren en een klacht omzetten in een wens. (Voor meer informatie om de onderlinge communicatie te verbeteren zie deel 2 hoofdstuk 4)

6.6-Groepsgesprek respectvol gedrag

- De klas valt op doordat bepaalde leerlingen teveel meldingen op hun naam hebben. Binnen de klas wordt dit kenbaar gemaakt en daarbij wordt aangegeven dat het moet stoppen. Er worden nog geen namen genoemd.
- Duidelijk is wel dat iedereen zich prettig en veilig moet voelen in de groep en op school.
- De leerkracht geeft klassikaal complimenten aan de degenen die uit zichzelf zijn gestopt, zonder deze namen te noemen.
- Er wordt met de groep besproken hoe eenieder kan bijdragen aan een prettige en veilige sfeer. Geef aan dat dit na een week wordt geëvalueerd.
- Als bij evaluatie blijkt dat de sfeer is verbeterd, krijgt iedereen een compliment.

Tip

Tijdens een curatieve aanpak zorgt de leerkracht dat de groepssfeer verbetert door leuke activiteiten. Voor meer tips zie deel 2 paragraaf 3.2.

Samen1school geeft de voorkeur aan de besproken no blame aanpak. Mocht uw school de support groep of steungroep aanpak gebruiken, kan samen1school dit voor u aanpassen aan de aanpak die u gewend bent.

- Mocht bij evaluatie blijken dat enkele leerlingen zich niet aan de gemaakte voornemens houden, worden deze leerlingen hierop individueel aangesproken. Een idee kan zijn deze leerlingen een Pauzekaart te geven, waarop staat welk gedrag verwacht wordt. De leerkracht informeert de IB-er. Als de Pauzekaart onvoldoende resultaat oplevert, maakt de leerkracht samen met ouders en kind een kindplan.
- De ouders worden per brief geïnformeerd over de aanpak in de groep.
- **Leerling is gestopt** met het negatieve gedrag: de leerkracht geeft hem in de klas een compliment.
- **Leerling stopt niet:** formele waarschuwing met een dubbele binding
 - alsnog opstellen of bijstellen van het kindplan;
 - ouders worden op de hoogte gebracht;
 - eerste melding in de gedragsregistratie zonder consequentie.
 - Mogelijk heeft deze leerling extra (externe) begeleiding nodig.
- **Leerling stopt wel:** complimenteren in de klas en met de klas bespreken hoe ze de goede oplossingen en sfeer kunnen vasthouden.
- **Leerling stopt nog niet:** eerste melding met consequentie in de gedragsregistratie.
- Er volgt een gesprek met de leerkracht of de IB-er. Het kindplan wordt aangepast en ouders worden op gesprek gevraagd.
- **Leerling stopt:** complimenteren in de klas en positieve feedback blijven geven in voor het kind lastige situaties.
- **Leerling stopt nog steeds niet:** tweede melding in de gedragsregistratie. De leerkracht handelt zoals beschreven staat bij tweede melding grensoverschrijdend gedrag.
- Ouders en de leerlingen van de groep worden op de hoogte gebracht dat de school een wettelijke inspanningsverplichting heeft tot het borgen van de sociale veiligheid. Wie doorgaat met structureel pesten dwingt het bevoegd gezag in te grijpen om verantwoordelijkheid te nemen voor de sociale veiligheid van de anderen.

6.7-Kindplan

Deze individuele interventie is een laatste stap om het pesten te laten stoppen. Deze wordt alleen gebruikt als de groepsaanpak en de Pauzekaart niet hebben gewerkt. De leerling wordt betrokken bij het bedenken van het plan, de leerkracht geeft aan dat de grens bereikt is. De leerling mag oefenen, maar bij iedere overschrijding wordt hiervan melding gemaakt in de gedragsregistratie. De ouders worden bij het opstellen van het plan betrokken.

Mogelijke afspraken kunnen zijn:

- We doen aardig tegen elkaar en behandelen elkaar met respect.
- We maken er samen een fijne groep van.
- We praten respectvol met elkaar en over elkaar.
- We gebruiken een PauzeKaart om het kind actief te ondersteunen en positieve feedback te geven.

Het kindplan wordt ondertekend door de leerling zelf. Bij de eerste overschrijding wordt er een digitale melding gemaakt zonder consequentie. Deze is bedoeld als waarschuwing.

Bij iedere volgende overschrijding van dit kindplan wordt er een digitale melding voor pesten gemaakt en komt het kind weer in het stappenplan met consequenties van de consequentie- & interventieladder terecht. Na drie meldingen wordt er een gedragscontract opgesteld.

De ouders

Ouders van de dader

- Uit je bezorgdheid en geef aan dat je samen wilt denken in oplossingen.
- Bij de ouders van de dader kan het bericht hard aankomen. Het lijkt een beschuldiging. De dader kan thuis voorbeeldig en braaf zijn of er speelt thuis iets dat nog niet bij de leerkracht bekend is. Vertel wat er op school gebeurt.
- Stimuleer de ouders om het probleem met hun kind te bespreken en niet meteen te bestraffen. Het kind heeft een reden om het zo te doen en weet nog niet hoe hij het anders kan doen. Het kind moet dit nog leren, maar wil eerst begrepen worden door zijn ouders. Wijs het kind niet af en help hem om het anders te doen.
- Benoem de vertrouwenspersoon van school, zodat de drempel voor het melden van pesten of gepest worden lager wordt.
- Vertel de ouders wat de aanpak is. Mogelijk heeft er al een herstelgesprek plaatsgevonden of staat dit gepland.
- Vraag door bij de ouder, laat de ouder meedenken over een gezamenlijke aanpak.

Ouders van het gepeste kind

- Uit je bezorgdheid.
- Gepeste kinderen moeten meer zelfvertrouwen krijgen. Het kan zinvol zijn om het kind aan te melden bij een sportclub of scouting.
- Help hen zoeken naar de oorzaak van het pesten en naar alternatieve reacties op concrete peestsituaties.
- Ga na of de ouder vroeger zelf gepest is, als hij heftig reageert.
- Vraag door en neem de ouder mee om samen een aanpak te bedenken om het kind te helpen het anders te doen. Vertel aan de ouder wat de leerkracht eraan gaat doen.
- Vertel aan de ouder het plan van aanpak met de dader en de groep.
- Zorg dat de ouder weet dat de school het serieus aanpakt en samen met de ouder het kind wil ondersteunen.
- Wijs de ouder en het kind op de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon op school.
- Maak op korte termijn een vervolg afspraak met de ouder. Onderhoud de komende week nauw contact. Mogelijk even iedere dag. Dit contact hoeft niet altijd een lang gesprek zijn, een opgestoken duim naar elkaar kan al voldoende zijn.

Tips in de brief aan de ouders van het gepeste kind.

- Let vooral op uw eigen emoties. (Angst, teleurstelling, boosheid, woede)
- Wees niet te emotioneel, want het kind heeft al genoeg aan zijn eigen emoties.
- Luister aandachtig naar het verhaal van uw kind en stel vragen.
- 'Waarom pesten ze je? Hoe lang al? Wie pest, waar en wanneer?'
- Stel uw kind gerust. Zeg dat de leerkracht gebeld heeft om samen in een gesprek naar een oplossing te zoeken.
- Vaak is het kind bang dat het pesten verergert. Geef aan dat u het kind gaat ondersteunen. U gaat uw kind helpen zonder het probleem van hem over te nemen.
- Ga naar de leerkracht, de vertrouwenspersoon of de IB-er.
- Zet de stap nooit zonder medeweten en toestemming van uw kind.
- Beschuldig niemand. Wees rustig en luister naar uw kind. Het gaat om zijn emoties. Het kind moet het gevoel hebben dat u naar hem luistert. Hij moet zijn verhaal kwijt kunnen zonder uw verwijten, adviezen of uw persoonlijke emoties. Benoem zijn emoties wel. Belangrijk is de geruststelling dat de ouder en de leerkracht er snel over gaan praten om het op te lossen.

Tips in de brief aan de ouders van de dader

- Let vooral op uw eigen emoties. (Angst, teleurstelling, boosheid en woede)
- Wees niet te emotioneel; het kind heeft al genoeg aan zijn eigen emoties.
- Het is kind is vaak bang voor uw reactie en het is juist de bedoeling dat jullie samen over dingen kunnen praten.
- Ga na wat er precies aan de hand is. Spreek erover met uw kind.
- Beschuldig anderen niet. Zeg nooit: het slachtoffer lokt het zelf uit.
- Word niet boos, ontken niet. Zijn gedrag is thuis vaak anders dan op school.
- Ga naar school. Leer uw kind samen met de school hoe hij het anders kan doen. Uw kind is ook vaak heel aardig en doet dan juist heel sociaal. De leerkracht en u gaan dit sociale gedrag bij hem versterken.
- Maak uw kind bewust van hetgeen hij anderen aandoet door het stellen van vragen. Luister naar de reactie van uw kind; wat is zijn beleving van het gedrag van de andere kinderen.
- Wijs op de gevolgen van pesterijen voor beide partijen
- Stel grenzen en duld niet dat uw kind agressief is.
- Vertel hoe belangrijk u het vindt dat uw kind leert omgaan met anderen, zich kan inleven en samenwerken. Dit hoeft allemaal niet in één gesprek besproken worden.

Tips in een brief aan de overige ouders

- Ouders van kinderen die niet rechtstreeks met een pestgeval te maken hebben, kunnen de rol van hun kind bespreken. Ze kunnen luisteren naar de pestverhalen en die bespreken met de leerkrachten.
- Tips voor ouders van een kind dat toekijkt bij pesten: Maak je kind duidelijk dat wie pesten signaleert geen klikspaan is. Er zijn immers nog kinderen in de klas die pesten onrechtvaardig en oneerlijk vinden, maar het niet durven zeggen.
- Weet dat meelopers vaak zwijgen over pesten. Luister en vraag door: 'wie pest er, wat doen ze, waar gebeurt het, wat doen de andere kinderen?'
- Meld uw bevindingen aan de leerkracht. Laat het kind dit wel weten.
- Probeer samen met uw kind oplossingen te bedenken om het pesten te stoppen. Maak uw kind duidelijk dat er iets moet gebeuren. Mogelijk kan hij een oplossing bedenken en samen met de leerkracht ondersteunt u zijn poging.

6.8-Opbouw belangrijke interventies

De interventies van Samen1school gaan uit van de kracht van het kind en zijn oplossingsgericht. 'een groeimoment'

Alle interventies, individueel of met meerdere leerlingen, zijn probleemoplossend en gaan uit van empowerment. (De eigen kracht van het kind)

Bij een conflict loopt het kind letterlijk en figuurlijk tegen zichzelf of tegen de ander aan. Dit conflict geeft het kind de kans om door te groeien, zijn gedrag aan te passen. Het is een groeimoment.

De leerkracht 'doet er toe!'

- De leerkracht is hierbij zowel sturend als ondersteunend.
- De leerkracht heeft een open, ondersteunende, oplossingsgerichte en verbindende houding om, samen met ouders, het kind te helpen zich ander gedrag eigen te maken.
- De school is een speelveld om te oefenen met duidelijke grenzen, want de
- de leerkracht moet ook de veiligheid van de andere leerlingen waarborgen.
- Als het lukt of het kind spant zich in om het anders te doen, ontvangt hij van de leerkracht een complimentje, een opgestoken duim of positieve feedback.

Contact met ouders

- We gaan ervan uit dat ouders betrokken, meedenkend, oplossingsgericht en coöperatief willen zijn.
- De leerkracht bouwt bij de start van het schooljaar een goed contact op met ouders.
- Als er een aanleiding is, wordt er snel contact gezocht met de ouders om samen oorzaken en oplossingen uit te wisselen. Dus oplossingsgericht!
- Ouders onderzoeken en denken mee om te komen tot een gedragsverandering bij hun kind.

Behoeftes kind

- Het kind heeft behoefte aan relatie, autonomie en zelfstandigheid.
- Vooral een goede relatie met de leerkracht en het hebben van vriendjes zijn voor de meeste leerlingen van belang.
- Het kind denkt zelf mee wat hem kan helpen en hoe hij het kan doen. (empowerment en oplossingsgericht.)
- De leerkracht coacht en ondersteunt de leerling om het kind in zijn kracht te zetten en oplossingsgericht te laten denken hoe het ook kan. Het gaat om een groeimoment.

Ondersteunende houding met duidelijke schoolbrede aanpak.

- Dit vraagt om een coachende houding van de leerkracht en een school waarbij de grenzen duidelijk zijn.
- In onze houding zien we het volgende terug:
- We wijzen het kind niet af, maar geven aan dat dit gedrag niet kan.
- Het gaat om de daad, niet om de dader. Dit wordt ontkoppeld.
- De leerkracht beseft dat de leerling het doet, omdat hij niet weet hoe het anders kan. Hij achterhaalt de achterliggende hulpvraag en de onderliggende behoefte van het kind.

Hier horen vragen bij als:

- *Wat gebeurde er volgens jou?*
- *Wat dacht je op dat moment?*
- *Wat is het ergste voor jou?*
- *Hoe voelt die ander zich? Was dat jouw bedoeling?*
- *Weet je hoe die opmerking bij haar is overgekomen?*
- *Wat je wilt is..... maar hoe doe je dat op een handige manier?*
- *Kun je vertellen hoe je dat dan wel kunt doen?*
- *Welke hulp heb je daarbij nodig? Wie kan je daarbij goed helpen?*
- *Wat kan ik, als leerkracht, voor je doen? Waar kan ik je mee helpen?*
- *Wat kun je doen als het dreigt mis te gaan?*

De leerkracht gaat uit van de behoefte van het kind om bij de groep te horen en het goed te willen doen.

Hierbij horen vragen als:

- *Welk gedrag wil je stoppen?*
- *Hoe ga je het doen? Wat; Wie; Waar; Wanneer?*
- *Hoe kunnen zij of wij je daarbij helpen? Wat, Wie, Waar, Wanneer?*
- *Hoe gaan we het met de hele groep vieren als het je lukt?*

Samen of met een groepje leerlingen spreekt de leerkracht af hoe zij het kind kunnen steunen om zijn doel te bereiken.

Respectvolle oplossingsgerichte interventies

Een conflict kan voorkomen; we lossen dit met respect op.

Wat is nodig om de schade te herstellen, ook in de relatie en om te leren hoe het ook anders kan. Deze houding zien we ook terug in de gespreksvoering met dader(s) en slachtoffer(s) bij ruzie en pesten. Het gaat om respect voor jezelf, voor de ander en de omgeving. We gebruiken hierbij o.a. de stop hou op methode en kiezen voor een Win-Win oplossing.

Een respectvolle, oplossingsgerichte houding is erop gericht dat een jaar lang elke keer sorry zeggen niet genoeg is. Het doet iets met en bij die ander. Er ontstaat materiële, fysieke, emotionele en mogelijk ook psychische schade.

De oplossende interventies zijn erop gericht dat we er allemaal van leren hoe we het de volgende keer anders zullen doen. Het is een groeimoment op persoonlijk vlak en gericht op de volgende keer. Wat kan de dader doen om de schade, ook in de relatie, te herstellen?

De vragen: 'was het nou jouw bedoeling om.....' en 'wat heb jij (slachtoffer) nodig om...' horen hierbij.

Op deze wijze worden kinderen zich ervan bewust welk effect hun gedrag heeft op anderen en kunnen zij hun gedrag in positieve zin veranderen.

In de aanpak van samen1school worden de volgende interventies aangegeven en beschreven. Als jullie school andere succesvolle interventies gebruikt, kunnen deze uiteraard ingepast worden in het digitale gedeelte van samen1school.

Groepsinterventies

Groepsgesprekken (Proactief)

De groep leert gevoelens en gedachten te verwoorden.

Het groepsgesprek is oplossingsgericht en benoemt concrete verbeterpunten.

Het gaat om respectvol communiceren.

‘Opstekers en afbrekers’ en andere metaforen gebruiken we om samen de sfeer te verbeteren.

Het is erop gericht dat iedereen het fijn heeft.

Meningsverschillen en conflicten, die bij het leven horen, lossen we op door respectvol, oplossingsgericht te communiceren, waarbij de focus ligt op herstel van de aangerichte schade en van de verstoorde relatie. (Herstelrecht van Restorative Justice)

Groepsgesprek respectvol gedrag (Reactief)

De leerlingen zijn gewend aan het voeren van groepsgesprekken.

Als de situatie in de groep door ruzies of pesten complex is en gebruikelijke groepsgesprekken niet voldoende werken, voeren we het groepsgesprek respectvol gedrag.

Deel van de groep bij ruzie en pesten

Direct contact met de ouders opnemen. Ouders denken mee over de gedragsverandering van hun kind. De grenzen zijn duidelijk. Het kind wijzen we niet af, maar dit gedrag tolereren wij niet.

Oplossend gesprek.

Dit gesprek vindt plaats met behulp van de leerkracht met de dader en het slachtoffer.

De ingevulde pestbriefjes zijn leidraad voor het gesprek.

Bij het buitenspelen of kleine incidenten in de groep kunnen de leerlingen gebruik maken van een hulpkartaalje om samen een Win-Win oplossing te zoeken.

Relatie herstellend gesprek

Slachtoffer, dader en leerkracht zitten om de tafel.

Het gaat vaak om langsepende zaken, patronen of oude ruzies.

Ouders worden achteraf op de hoogte gesteld van de afspraken.

Beiden leerlingen krijgen de komende dagen positieve feedback.

De leerkracht evalueert regelmatig met de betrokkenen en houdt de ouders op de hoogte.

No blame groep

Deze aanpak gebruiken we bij pesten of andere complexe problemen.

Deze groep wordt samengesteld uit een aantal leerlingen, waaronder de dader. Deze wordt niet als zodanig genoemd.

No blame past in de visie van empowerment, het kind in zijn kracht zetten en het herstelrecht.

Het gaat om een leermoment voor eenieder: Wat kun jij doen om de er voor te zorgen dat iedereen het fijn krijgt op school?

De focus ligt op de (verstoorde) relatie. Het past ook bij de visie dat pesten een groepsprobleem is.

De dader wordt niet afgewezen op zijn persoon, maar krijgt de kans om zijn gedrag (de daad) te veranderen en de verstoorde relatie te verbeteren.

Het is een tweesporenbeleid, waarbij de dader onderdeel uitmaakt van de no blame groep en het slachtoffer individueel begeleid wordt.

Herstel overleg.

Betrokken leerlingen en ouders gaan om de tafel zitten met de leerkracht en deze wordt ondersteund door de daarvoor meest geschikte collega. (vertrouwenspersoon, aandachtsfunctionaris, IB-er.)

Mogelijk heeft het kind externe hulp nodig. Mogelijk wordt er door de IB-er een MDO aangevraagd.

Afspraken en verbeterpunten op papier

De individuele afspraken die gemaakt worden met de leerlingen die ander gedrag gaan aanleren, worden opgeschreven in:

Verbeterplan (proactief)

Het Verbeterplan, zoals beschreven in Kids Skills.

Het kind is zich echt bewust van zijn hulpvraag; hij weet wat wil hij veranderen.

Samen met de leerkracht maakt het kind een plannetje.

Vriendjes en de groep worden erbij betrokken...

Het kind bedenkt een naam voor het plannetje en een beloning voor de hele groep als het lukt.

Het groeimoment en het vieren met de groep zijn belangrijk.

PauzeKaart

Deze kaart ondersteunt het kind in zijn gedrag tijdens de vrije momenten, zoals in de pauze.

De concrete, positief gestelde gedragsafspraken worden door de leerkracht of door het kind op de kaart genoteerd. Deze worden per pauzemoment afgevinkt. Na een week kunnen de leerkracht en de ouder zien, welke positieve feedback het kind heeft ontvangen.

De kaart kan het kind ondersteunen bij het uitvoeren van het kindplan of bij het kindplan grensoverschrijdend gedrag.

DuimenKaart of afsprakenkaart in de groep

Deze is hetzelfde als een PauzeKaart, maar dan voor het gebruik in de groep.

Kindplan (Verbeterplan met duidelijke grenzen)

Bij aanhoudend storend gedrag of bij cognitieve doelen gebruiken we een kindplan.

De leerkracht is ondersteunend in zijn houding en vraagstelling en laat de leerling reflectief en oplossingsgericht denken.

De leerkracht is sturend in welk gedrag hij verwacht en wat de consequenties zijn bij overschrijding.

De positief gestelde afspraken worden opgeschreven in het kindplan, waarvoor de leerling zelf een naam mag bedenken en waarbij de aanpak hetzelfde is als bij het verbeterplan. De leerkracht is hierbij meer sturend en grenzen stellend. Ouders en kind ondertekenen het kindplan.

Er kan ook gebruik worden gemaakt van de PauzeKaart.

Tijdens het gesprek dat u voert met de leerling passen vragen zoals hierboven genoemd in het stukje ondersteunende houding met duidelijke schoolbrede aanpak.

Lukt het niet, dan maakt de leerkracht een melding in de digitale gedragsregistratie zonder consequentie, ter waarschuwing en om de leerling te monitoren.

Bij het maken van een kindplan wordt er eerst contact opgenomen met de ouders, zodat zij mee kunnen denken over een oplossing en verandering van werkhouding of gedrag.

Het doel is hierbij om het kind te helpen dingen anders te doen. Hij krijgt hiervoor een speelveld, waarbij de grenzen duidelijk blijven. 'Jij bent oké, maar je gedrag kan niet!'

Kindplan (reactief, met handtekening van kind, ouders en leerkracht)

Bij grensoverschrijdend gedrag, waaronder ook pesten, maken we gebruik van het kindplan.

Dit plan is oplossingsgericht en gaat uit van het empowerment van het kind.

De ouders denken mee om te komen tot een oplossing en gedragsverandering.

Het is ook curatief, want de grenzen en de daarbij behorende consequenties zijn duidelijk voor het kind en de ouders. De consequenties zijn zichtbaar gemaakt in de consequentie- & interventieladder.

De leerkracht zoekt direct contact met ouders en neemt de ouders mee in de aanpak om te komen tot een oplossing en een positieve gedragsverandering.

Lukt het niet, dan maakt de leerkracht een melding in de digitale gedragsregistratie.

Hij evalueert het plan en benoemt samen met het kind welk gedrag al goed gaat en wat nog anders kan. Bij de evaluatie wordt dit steeds meer specifiek gemaakt.

(Hoe, Wie, Wat, Wanneer, Hoelang)

Gedrag monitoren in de digitale registratie

Het kindplan moet het kind helpen. De digitale registratie monitort het kind en geeft de grenzen en de consequenties duidelijk aan.

Na 3 overschrijdingen krijgt het kind een gedragscontract. Dit contract wordt samen met de IB-er, de directie en de ouders opgesteld.

Ook hierbij worden het kind en de ouders ondersteund. Het blijft echter duidelijk dat het vertoonde gedrag niet wordt getolereerd, omdat de school de sociale veiligheid van de andere kinderen ook moet waarborgen.

Positieve groepssfeer

Naast het gebruik van de individuele interventies, zorgt de leerkracht dat de sfeer in de groep goed blijft of verbetert.

Door Groepsaankpak voor verbetering groepssfeer en eventueel door bij pesten gebruik te maken van de no blame groep.

Zie hiervoor verbetering groepssfeer blz....

no blame groep.....

Curatieve groepsgesprekken respectvol gedrag

Afspraken worden vastgelegd en de individuele overtreders krijgen een kindplan of een PauzeKaart.

Op de PauzeKaart komen de positief gestelde afspraken die tijdens het gesprek gemaakt zijn. Deze dienen ter ondersteuning van de leerling en worden aan het eind van elke pauze afgevinkt, als de leerling het gevraagde gedrag heeft laten zien.

Een moeilijke groep heb je niet alleen

De leerkracht wordt ondersteund door de coördinator Positief Gedrag en zo nodig de Ib-er.

De ander leerkrachten worden geïnformeerd en houden actief ondersteunend toezicht volgens het surveillance rooster. Zo ondersteunt het hele team de leerkracht en de leerling.

Complexe situaties, waaronder pesten

Complexe ruzies of pesten zien wij als grensoverschrijdend gedrag.

In de Consequentie- & interventieladder zien we een duidelijke aanpak voor dit gedrag.

In hoofdstuk 3.4 is de aanpak met de te nemen stappen beschreven.

Met een duidelijke aanpak voor de hele groep en een specifieke aanpak voor de meelopers, de assistenten en de aanmoedigers.

De leerkracht is bekwaam

Veel scholen hebben een respectprotocol en maken gebruik van handelingsplannen en sancties. Samen1school omvat een integrale aanpak van storend en grensoverschrijdend gedrag, waaronder pesten, voor de hele school. Deze zorgt ervoor dat ouders en leerlingen de leerkracht als voorspelbaar en betrouwbaar ervaren. Dit geeft rust en duidelijkheid.

Bij alle interventies gaat samen1school uit van de professionaliteit van de leerkracht.

Samen1school geeft een aantal tips&tricks voor de startende leerkrachten en voor de directie, de IB'er en overige leerkrachten ter ondersteuning bij het omgaan met moeilijke leerlingen en leerlingen met gedragsproblemen.

We kennen de volgende gradaties bij het opschrijven van de afspraken.

- PauzeKaart of DuimenKaart
- Verbeterplan
- Kindplan
- Gedragscontract
- De bovengenoemde schriftelijk weergaven, kunnen al dan niet ondersteund worden door:
 - PauzeKaart voor de vrije momenten
 - DuimenKaart voor de afspraken in de groep

Deze kaarten zijn een middel om het kind zichtbaar te ondersteunen en feedback te kunnen geven op zijn gedrag.

Aan het einde van de week gaat de kaart trots mee naar huis!

De kaarten kunnen ook los gebruikt worden, voor een lichte interventie, die hoort bij het pedagogisch handelen van de leerkracht.

Bijlage 1 Traject interne crisis overplaatsing van een leerling met probleemgedrag.

Ondanks de inspanningen van de leerkracht en de Interne Begeleiding, die volgens het afgesproken schoolbeleid hebben gehandeld, kan er een crisis situatie ontstaan t.a.v. de groep, de leerling of de leerkracht. Dit document gaat over hoe te handelen in het geval een (tijdelijke) overplaatsing naar een andere groep overwogen wordt.

Door de IB-er en de leerkracht is het probleemgedrag helder in kaart gebracht d.m.v. de meldingen in de digitale gedragsmap en/of notities in het leerlingvolgsysteem, observaties (eigen observatielijsten, turflijst, tijdsteekproef, ABC observaties enz.) en gesprekken van de IB-er, de betrokken leerkracht, de oudergesprekken en kindgesprekken.

Voorwaarden

Helder is:

- Welk concreet (ongewenst) gedrag de leerling laat zien?
- Wanneer?
- Bij welke lessen speelt het ongewenste gedrag een rol?
- Zijn er situaties waarin het gedrag niet voorkomt?
- Hoe vaak komt het voor?
De frequentie zegt niets over de hinder die het gedrag oplevert.
- Hoe lang is het gedrag al aanwezig?
- Wat zijn de gevolgen voor de omgeving (klasgenoten, leerkracht) van de leerling?
- Zijn er factoren in de omgeving die het gedrag uitlokken of versterken?
Denk aan: lachende klasgenootjes, de plek in de groep, maar ook hoe denk je over deze leerling. Straal je dit ook uit als leerkracht?
(zie deel 2 2.5 Het aandeel van de leerkracht bij een negatieve spiraal)
- Wat zijn de sterke punten of juist andere gewenste gedragingen van de leerling? Hoe kunnen we deze sterke punten juist benutten en de andere gewenste gedragingen laten toenemen?

De volgende vragen zijn hierbij aan de orde geweest:

- Welk probleem heeft het meeste effect op de omgeving en/of op het kind.
- Welk probleemgedrag is het makkelijkst te veranderen en geeft dus het meeste kans op succes.
- Welk gedrag heeft het meest positieve effect op andere gewenste gedragingen.
- Is het handiger de 'omgeving' te veranderen? Denk aan leerkrachtgedrag, eisen die je stelt aan het kind, plek in de groep, enz.
- Mag ik het gedrag dat ik wil zien van dit kind wel verwachten?

Denkend vanuit de HGW gedachte:

- Wat heeft de groep nodig?
- Wat heeft deze leerkracht nodig?
- Wat heeft de leerling nodig?
- Wat hebben wij als zorgteam, directie, als team nodig?
- Sterke en belemmerende factoren enz.
- Wat kunnen we als school de leerling, de groep, de leerkracht en het zorgteam bieden?
- Welke externe hulp hebben we nodig? Is een MDO overleg al aangevraagd?

Bij de overweging om tot een interne crisis overplaatsing over te gaan, moet er gehandeld worden volgens de criteria en het beleid van de school. Dit zorgt voor betrouwbaarheid en voorspelbaarheid voor alle betrokkenen.

In een protocol voor interne overplaatsing crisis staan de volgende stappen beschreven:

(Volgorde zelf nader te bepalen)

1. Leerling is bekend bij de Interne Begeleiding v.w.b probleemgedrag De leerling is besproken in het groepsgesprek, de leerlingbespreking conform het beleid van de school
2. De ouder(s) van het kind zijn op de hoogte van de ernstige situatie en worden betrokken bij de aanpak van het ontstane probleem gedrag,
3. Er moet geobserveerd worden door de I.B. en/of coördinator Positief Gedrag in de eigen groep.
4. Er moet hulp geboden worden binnen de groep aan de betreffende leerling en/of de hele groep.
5. Als dit onvoldoende resultaat oplevert of er is sprake van een crisis, wordt overwogen om de leerling tijdelijk te plaatsen in een parallelgroep, in de groep van de anti-pestcoördinator/ coördinator positief gedrag of een andere geschikte groep.
6. Van te voren wordt afgesproken hoelang de tijdelijke overplaatsing duurt.
7. Eventueel wordt het kind definitief overgeplaatst. Dit wordt b.v. na 1 maand beslist.
8. Tot de definitieve overplaatsing blijft de eigen leerkracht verantwoordelijk voor en aanspreekbaar voor de leerling.
9. Is dit niet mogelijk of niet de juiste oplossing, volgt een gefaseerde** terugplaatsing naar de eigen groep.
10. Is dat ook niet mogelijk, volgt als laatste stap een terugplaatsing naar een (andere) parallelgroep.
11. Er wordt een MDO aangevraagd. (Dit kan ook in eerdere stappen besloten worden)

Ad 2.)Bespreek met de ouder:

- Wat de leerling nodig heeft en wat de school de leerling kan bieden; (qua instructies, sociaal-emotionele ondersteuning)
- Heeft de ouder nog aanvullende informatie, tips en tricks die werken?
- Bespreek hoe jullie met elkaar blijven communiceren; (Hoe, met wie, wanneer, enz)
- Maak een vervolgspraak.

Ad 4.) Zaken die bepalen of een bepaalde genomen stap niet werkt zijn bijv.:

- Het kind raakt geïsoleerd en is duidelijk ongelukkig.
- Blijft het ongewenste gedrag vertonen of er ontstaat ander ongewenst gedrag.
- De andere groep heeft er last van en de overige kinderen reageren niet goed op de overplaatsing.

Voor een juist verloop van de proefplaatsing of definitieve interne crisis overplaatsing zijn de volgende stappen en een goede communicatie belangrijk.

Ad 5.) Ga om de tafel met de leerkrachten van (mogelijk) nieuwe, tijdelijke groep en bespreek:

- De begeleidingsbehoeften van de leerling.
- In hoeverre kan de tijdelijke groep en de leerkracht hieraan tegemoet komen?
- Bespreek dan in welke situaties er behoefte is aan ondersteuning van zorgteam/directie. Zo concreet mogelijk laten aangeven. (bijv. extra paar ogen tijdens pauzes, time-out plek bij mogelijk regelovertrekend gedrag)
- Periode afspreken van de proefplaatsing.
- Wat wordt het plan van aanpak naast de omschreven begeleidingsbehoeften?
- Omschrijven gewenst gedrag, wat gebeurt er concreet wanneer de leerling zich hier niet aan houdt (hoeveel waarschuwingen, wat gebeurt er daarna). Als samen1school is ingevoerd; wanneer wordt er een melding gedaan in de digitale gedragsmap en waarvoor?
- Kan er voor een goed plan van aanpak op heel korte termijn expertise van buitenaf worden ingeroepen?
- Afspreken: wanneer de proefplaatsing als 'niet gelukt' kan worden gezien.
- Beschrijf: wanneer de proefplaatsing niet leidt tot het gewenste effect (omschrijven wat dit 'gewenste effect' is), wat zijn dan de volgende stappen.
- Wanneer een plaatsing in een andere tijdelijke groep niet mogelijk is, beschrijf 'waarom de plaatsing niet kan.' Dit is nodig voor de dossier-vorming
- Wat heeft de oude groep en de (tijdelijk) nieuwe groep en de leerkrachten nodig en wat kan de school bieden.

Deze uitkomsten worden gecommuniceerd met:

- de betrokken leerkrachten, die niet bij het bovenstaande gesprek aanwezig waren;
- met ouders;
- de betrokken groepen. Welk gedrag verwacht je van hen?
- het team;
- met de leerling. Geef duidelijk aan welk gedrag je verwacht. Welk gedrag verwachten/'eisen' we van de leerling en op welke momenten? Wanneer wordt er een melding gedaan in de digitale gedragsmap en voor welk gedrag? (wees duidelijk en voorspelbaar)
- Maak samen met de leerling het kindplan, maak gebruik van ondersteunend materiaal; zoals de PauzeKaart of de DuimenKaart.
- Denk ook aan de viering van het succes met de leerling en de hele groep. (zie verbeterplan en kindplan)

Leg alles vast in het leerlingvolgsysteem voor de dossiervorming!

Evalueer het hele proces en stel zo nodig het beleid bij.

Bijlage 2: Taakspel op de Springplank.

Op de Springplank spelen bijna alle groepen van 4 tot en met 8 Taakspel .

Doel

Het doel van Taakspel is dat onrustig en storend gedrag afneemt. Hierdoor kunnen de leerlingen en de leerkracht efficiënter en taakgerichter werken. De leerkracht geeft tijdens het spelen van Taakspel complimenten en negeert ongewenst gedrag. Er ontstaat meer structuur in de klas: de nadruk ligt op het gewenste gedrag en de leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen gedrag.

De professionaliteit van de leerkracht neemt door het spelen van taakspel toe. Het gaat om het eigen maken van een positieve houding, leerkrachtengedrag en verbetering van het groepsklimaat.

(zie www.taakspel.nl)